

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioannis Ioviani Pontani. De Aspiratione Libri duo. Charon
Dialogus. Antonivs Dialogus. Activs Dialogus. Aegidivs
Dialogus. Asinvs Dialogus. De Sermone Libri Sex. Belli,
Qvod Ferdinandvs Senior ...**

Pontano, Giovanni Giovano

Venetiis, 1519

Ioannis Ioviani Pontani De Aspiratione Liber Secvndvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12960

IOANNIS IOVIANI PONTANI DE
ASPIRATIONE LIBER

SECVNDVS.

OLLEGI MARINE QVANTO
maiori potui in pluribus, ac maximis occupa-
tionibus studio, dictiones eas quàm in prima-
rum syllabarum principijs ante uocales aspi-
rationem recipiunt, quarum si aliqua me fu-
gerunt, ut arbitror, certe fugisse, memoria ac-
cusetur prius quàm quispiam credat meam il-
las fugisse cognitionem. Concedenda est etiam uenia occupationibus
meis. Nam multis, magnisq; districtus curis, siquando meipsum nego-
tijs subtraho, quantulumcunq; idest temporis poeticae, philosophicae, &
astrologicae studijs libētius impartior. tametsi ea totum sibi hominem
exigant, atq; ad haec ipsa quasi per diuerticula quaedam & de uia
digressus perueni. Ad haec inter assiduos armorum strepitus & con-
currentium militum clamores quis locus datus est uoluminibus euol-
uendis? Quin & tu ipse scis sex tantum dies me colligendis his prin-
cipio impendisse, quae nunc triennio post rogatu tuo in ordinem rede-
gi. Cum interim omnis mihi uita sit acta, aut in castris, aut in peri-
grinationibus procul non modo à libris, sed à literatis omnibus.
Quamobrem oratos omnes uolo ad quorum manus haec peruene-
rint aequos sese ut mihi praebeant. Etsi forte aliqua uel imbecilli-
tate mentis, uel occupationum magnitudine praetermissa sunt (nā non
paucā praetermissa esse arbitror) ea ut ipsi in locis suis suppleant, sub-
iungantq; occupationum mearum patrocinium suscipientes, quibus
tum uidebuntur ueniam ipsi dedisse. Cum non reprehensorum sed ad
iutorum partes susceperint. Reliquum est ut de medijs & ultimis
syllabis dicam. Quapropter absoluta omnis mea praecipio ad illas
quatuor consonantes sese conuertet.

De aspirandis uocalibus in medijs & ultimis syllabis.

Vocales in medijs dictionibus, hoc est inter primas, & ultimas sylla-
bas, siue in ipsis ultimis syllabis constitutae, admittunt aspirationem
rarius quidem, & aut ratione compositionis, idest originis, à qua
eam trahunt, ut Inhabito, Inhaereo, Inhio, Exhorreo, inhumanus,

Anhelo, Anhelitus, Anhelus. in quibus A' uertitur in E'. Fiunt enī ab Halo, & Halitus, aut quod naturaliter aspiratio illis inhæserit, ut Aha, aut Hiatus ratione hoc suadente, ut mhi, & uehemens. Sed de compositis non uidetur necessarium ut particulariter, sigillatimq; præcipiam. Cognita enim simplicium natura de quibus satis multa dixi, facile intelleges exigat nec ne aspirationem dictio de qua quæris. Dictiones igitur quibus aspiratio naturaliter hæret sunt hæc, uidelicet Aha, Vaha, Oho, pro quibus dicimus Ah, Vah, Oh. Itemq; Ehu cum duarum est syllabarum. ut apud Virgilium.

» Ehu quā pīngi macer mhi taurus in auro.

Similiter ehem. Neq; etiam improbauerim si quis huic uoci Ohe aspirationem immiscuerit, quamuis Enoe quæ uox græca, & bacchan tium caret aspiratione. Traho, & Veho possunt uideri accepisse aspirationem hac ratione, quod cum traho, & ueho dicerent Sabini, F' uersa fuerit in eam. Oportet meminisse derivatorum, & compositorum qualia sunt Retraho, Contraho, Subtraho, Detraho, Extraho, Traha de qua Virgilius.

» Tribulāq; trahēq; & iniquo pondere rāstri.

Cui & addidit literam. nam pro eo, quod est pluraliter Trahæ, Trahæ dixit. Vehiculum de Veho, Subueho, Aducho, Inueho, & Inuehor deponens, à quo dicitur Inuectiua. Fuit & Veha genus plaustrī, unde Osci uecturam, Vehaturam dixerunt, & Vehari, idest curru uehere. Atque, ut credam in uerbis traho & ueho aspirationem positam esse loco F' non hiatus causa, adducat me quod uideo hæc uerba Meo, Bco, Creo, Leo, Doleo, & similia aspiratione carere, & quod hiatus ratio haberi tum maxime debet, cum eadem uocales concurrunt. ne sonus ipse, qui idem est, inuicem collidatur, ut in his uerbis Reprehendo, Comprehendo. In quibus fit sæpe concisio, ut cum dicimus deprensus, pro deprehensus, & comprehendo, pro comprehendō. Item cohors, uehemens, mhi in quibus eadem uocales hiant. Sunt tamen qui putent hanc uocem Vehemens traxisse aspirationem ab eo, quod est ueho. ut Vehemens dictus sit, quod uehatur mente, et similiter Cohors, quod milites se inuicem ad pugnam hortentur. Quod si est cum uerbum Hortor solo usu aspirationem receperit, in nomine cohors aspiratio erit interiecta aut hiatus causa, aut quod usus uicerit, ut primitiuo aspiretur. Et similiter in uerbo cohortor, à quo ut dixi uolunt dictam cohortē. Siue autem ducatur ab eo uerbo, quod non probo, siue aliunde, certe aspirationem exigit cohors. etiam cum locum gallinarum, & anserum significat. ut apud Ouidium.

DE ASPIRATIONE

» Abstulerat multas illa cohortis aues.

Varro mult cohortem uile spatium esse intra maceriem ubi coercerantur, id est clausæ teneantur aues altilles. Itaq; si à Coercendo Cohors dicta est, mutata litera E' in O' habebit aspirationem hiatus causa. Ego quidem arbitror cohortem militum uel dictam esse à similitudine cohortis alitum, quæ potius uidetur inde dicta quod illic sint simul ortæ quasi coortæ. Vnde & Altilles dictæ sunt eo, quod illic uolantur. Et propterea à cohorte dicuntur Cohortales, uel ab horto quod est uerisimilius. Nam cum ueteres Hortos uicos dicerent, quod qui arma ferre possent, ibi nascerentur, ut supra dixi, inde cohortem dixerunt manum hominum ex eodē uico ad pugnam exeuntem, quod illi essent eodem Horto id est uico geniti. Nam & Galli, ut est apud Cæsarem, hoc modo pugnabant, quisq; enim pagus per se id est diuisus ab alio pugnam capiebat, & pagus dicebatur, quod pagatim pugnabant. Conciditur etiā nomen ipsum & pro eo quod est cohors chors chortis dicitur, ut apud Martialem.

» Rauca chortis aues Et Houa matrum, quæ dictio aspirationem retinet, ut uetus etiam indicat epigramma, quod extat Venusiæ in templo Trinitatis. Cuius uerba sunt hæc C. OPTIO T. FILIO HORATIO LEGATO XII. CHORTIS PRIMVS OPTION PHILARGYRV. Tradunt Virgilium in nomine ahenum, quod fit ad ære per diuisionem diphthongi interiecissee aspirationem, idq; uideri factum uolunt hiatus causa, tametsi non eadem, sed uersæ concurrant uocales (tum enim maxime habenda est hiatus ratio, ut dixi, cum eadem uocales concurrunt). mihi uidetur Poëta non tam hiatus rationem habuisse, q̃ consuluisset legentibus, ut aspiratione interiecta, declararet Diphthongum solutam esse, & ex una duas syllabas factas, quod oculis cererent ante pronuntiandum. Sed licuerit Poëtæ maximo, ut libuerit, à posteris tamen receptum id non est, quanquam & in hoc, & in aliquot etiam græcis nominibus optime consultum fuisset, si aspiratio fuisset interiecta. licet ea in græco non esset. Si enim Laertes, Danaë, Pasiphaë, Phæton aspiratione notata fuissent à nostris, haudquam multi & patrum nostrorum temporibus, et nostro etiam tempore decepti fuissent, ut quotidie etiam decipiuntur, existimantes hæc nomina diphthongum habere, nec trium ut sunt, sed duarum syllabarū esse. Danaë enim quæ græcæ dicitur Danai trium apud illos syllabarū est. nos autem illud in quod apud eos productum est uerimus in E' longum. Trium autem syllabarum esse nomen hoc etiam

apud Latinos docent poetæ, ut Petronius arbitretur.

- » Vxorem ducat Danaën.
 » Ipsumq; licebit acrisum iubeat credere quod danaën.
 Et Horatius.
 » Inclusam Danaën turris aenea.
 In hoc enim metro secundum locum tenet dactylus. Ad hæc prima syllaba huius nominis brevis est, quemadmodum etiam illius nominis Danaus. Qui igitur duarum faciunt syllabarum falluntur etiam in hoc quod patriam syllabam productam esse credunt. cum sit correpta. Phaëton quoq; trium esse syllabarum et habere primam correptam etiam apud nos docet uersus ille.
 » Sustinuit genitor si phaëtona merops.
 Quamuis ex prisca illis poetis P. Varro Phaëthon in duas syllabas coegerit & e breuibus duabus unam productam subduxerit.
 » Tum te flagranti deiectum turbine Phaëthon.
 Laertes trium esse syllabarum etiam qui græci non norunt, ex Ouidij uersibus possunt cognoscere.
 » Laertesq; senex Telemachusq; puer.
 » Sed neq; Laertes ut qui sit inutilis annis.
 Pasiphe græce quatuor est syllabarum, habetq; secundā correptam. In hoc autem recedit hominum ignorantia ut dum A' E' quæ duæ syllabæ sunt, unam, idest diphthongon esse credunt, non quatuor sed trium syllabarum hoc nomen fecerint, produxerintq; secundam, quæ correpta est, ut dixi. Esse autem id nomen quatuor syllabarum. Propertius quoq; in suis elegijs docet. ait enim
 » Vobiscum europa nec proba pasiphæ.
 Quibus in nominibus si aspirationis nota à maioribus nostris inter uocales ipsas posita fuisset, nimirum tam multi in hoc decepti non fuissent. sed ad alia transeamus. Ahala nomen proprium aspirationem habet. de quo ita sentit Cicero. Quin etiam uerba sæpe contrahuntur non usus causa, sed aurium. quomodo enim uester axilla, ahala factus est nisi fuga literæ uastioris. Itaq; ut ex duello bellum, quemadmodum idem author tradit, & qui diuilius fuerat bellum fecerunt, sic ex axilla ahala contractus est. Interiectam autem fuisse aspirationem ne uox hiaret, ueteres inscriptiones declarant. Isaac, Habraâ, Aaron quæ apud Iudæos sunt nomina propria, apud græcos aspirationem non habent. Sed quoniam latini summo cum studio hiatum uocalium semper uitauerunt, si quis aspirationem interiecerit fortasse

DE ASPIRATIONE

non fuerit reprehendendus. Nam Maharbal quod punicum est in ue-
teribus codicibus aspiratum inueni. Itemq; Phrahates, quod est ly-
dium, licet græci non aspirent. Virum sequi quis uelit non impe-
dio. Ioannes quoq; & Ioacin quæ Iudæa sunt aspirationem non ha-
bent ante A' apud græcos, licet nonnulli e nostris illam adiecerint.
Proemium aspirare minime conuenit. Nā græci quorum ea uox est,
non aspirant. Quamquam propter rationes, quas dixi. si quis aspira-
tionem immiserit, id efficiet, ne diphthongus oe legentibus esse uidea-
tur. Panhormus, & Panhormitanus græce non habent dasean. Græ-
ci enim uix aspirant uocalibus in medijs dictionibus. Nam licet sim-
plicibus uocibus aspirent, tamen cum uocalis quæ in simplici erat pri-
ma, in composito sit media, abijciunt *ἄσπετον*. Homines tamen no-
stri temporis aspirant Panhormus, & Panhormita, & Panhormi-
tanus, & recte fortasse. Videtur autem Panhormus dicta a' nauium
applicatione quæ undiq; illuc conueniunt. Est δὲ *ῥῶς* ut supra dixi
portus pars, inde nautæ dicunt *hormizare*, idest nauem ancoris, atq;
retinaculis instruere, quo secura sit in portu a' repentinis procellis.
Aspirandum esse his uocibus satis aperte declarant lapidum inscri-
ptiones quæ in ea urbe ab Hadriani temporibus in hunc usq; diem
exstant in quibus uisuntur uerba hæc scripta. REIPVBLI-
CAE PANHORMII, Quæ uox aspirationem illic habet et
geminum I'. Nam & Panhormum dixere, & Panhormum, & fœ-
minino genere panhormus. Nihil, nihilumq; non tam hiatus causa
aspirationem acceperunt, quàm traxerunt ab eo quod est hilū. Est enī
nihilum ne hilum. Nihil autem fit ab eo quod est nihilū, abiectis ul-
timis literis. ut Lac ab eo quod erat lacte. Mihi hiatus causa sumpsit
aspirationem qua naturaliter carebat. Nam ut genitiuus erat mei si-
ne aspiratione, ita datiuus erat mi, & accusatiuus mee cum duplici
e', ut Quintilianus refert. Postea uero hiatus causa, idest ne eadem
literæ concurrerent, interiecta est aspiratio. Quintilianus tamen cir-
ca tempora Catulli, dicit nimium aspirandi usum erupisse, atque
inde durare, ut uehementer, & Comprehendere & mihi aspira-
tionem habeant. Sed ut ad nihil et nihilum redeā, patres nostri præ-
ter omnem rationem C' literam inter posuerunt, nihil nihilumq; pro-
nuntiantes, & scribentes qui abusus unde eruperit non erit alienum
ab hac præceptione referre. Nam posteaquam Barbari Italiam occu-
pauere, cum nostras literas nequirent exacte, ac more nostro expri-
mere, sed earum sonos inculcarent, aspirationem efferebant horri-
dius, q̄ latinitas postulabat, quæ, ubi sequēte I' crassius sonat in guttu
re, præ nimia

re, præ nimia crassitudine C' literam quamuis subobscurè uidetur re-
ferre. Germani enim quod notare quotidie possumus, & Mauri aspi-
rationem ita coartant, et quodammodo inglomerant in ipsis faucibus
ut non quemadmodum latini, græciq; eam efflent, sed uehementius
obdensent in gutture, hinc effectum est, ut cum barbari idest go-
thi & postea Longobardi aspirationem in his uocibus raucaus effe-
rent, homines eiusdem temporis nequentes illos imitari nec ipsam
aspirationem adeo coartare ut illi nihil, et michi pronuntiant, quæ
& uehemens dixerit. Turcæ, & Mauri mahomet enuntiant O' aspi-
rantes more suo, quorum sonum cum implere ipsi nequeamus macho-
met dicimus. Verum ut ad pronomen quod est mihi redeam. Leo-
nardus Aretinus cum ab Antonio quodam grammatico contempora-
neo suo cõargueretur quod mihi per ch scripsisset in hanc sententiam
rescripsit. quod haberet eius rei authores. Dantem, Petrarcam, Bocca-
cium, et Colucium, & qui & ipsi ita scripserint, & usus communis
idem comprobaret. Quis enim inquit ita loquitur, ut dicat mihi præ-
ter ineptos quosdam qui ostentare se uolunt antiquarios esse, nec in-
tellegunt ita proferri ab se hanc dictionem mihi, ut iudæi & chal-
dæi, magis quàm latini uideantur. nam illæ quidem nationes sic pro-
ferunt coincidentiam earundem uocalium ab imo pectore aspiratio-
nem deducant, nec tam lingua, & labijs, quàm gutture loquuntur.
Si igitur & usus hoc habet, & doctissimi homines nostræ uel supe-
rioris ætatis id obseruarunt, cur ipse mihi non putem obseruandus?
usus nempe magister & dominus est sermonis nostri, & quidem
nimium, ut ita dixerim, imperiosus, qui non tam ratione & uia, quàm
pro arbitrio moueatur. Neque enim cum mihi dixerunt antiqui ratio-
nem secuti sunt sed uolunt item usus. Nam ratio quidem ut ana-
logia ostendit nõ michi, sed mihi dicere iubebat, ut enim me, te, se, sic
etiã mihi, tibi, sibi erat dicendum, quod præpotens usus aspernatus
est, credo quia ineptum quiddam mihi sonare uidebatur, cum tibi, et
sibi melius sonent. Usus ergo qui tunc dominus fuit, etiam hodie do-
minus est, & potest improbare quod tunc probauit, alioquin uariatio
nulla foret in uerbis, nec essent mutata tot antiquorum placita. Nam
quid tu magis de hac dictione mihi, quàm de cæteris pene innume-
rabilius admiraris, non ne optime dicebant antiqui, & pessime? Eo-
demq; modo alia permulta, ut Aeditumus, decumus, lubens, lubeter,
& pro Pyrrho etiam Purrum dicebant, & pro phrygibus phrugi-
bus. præterea sicut dicebant, non sit, & posuerunt, non posuerunt.
Non uero hæc omnia uariauimus usu iubente. Quin etiam per Ci-

DE ASPIRATIONE

» ceronis tempora causam per duo ss. contra uero iussus per unum
 » s scribebant, ut Aulus Gellius testatur, & marmoreis quibusdam
 » monumentis Romæ licet inspicere. Insuper coerauit faciendum dice-
 » bant antiqui. nos autem curauit dicimus & faciendum non fa-
 » ciendum. C. uero literam quam nobis hodie michi interponimus, an-
 » tiqui locis quibusdam interponebant nulla cogente causa præter so-
 » num, ut sicubi, necubi, alicubi. Vsus ergo apud illos hoc potuit. Cur
 » igitur idem usus apud nos idem non possit? Nichil quoque eodem
 » modo scribo & profero ductus authoribus & rationibus quas su-
 » pra dixi. Atque hæc quidem Leonardus. Contra quem si & ego
 » rationes meas attulerim, nemini uideri debet memoriæ eius iniu-
 » riam à me fieri, ad quod me non uoluntas, sed susceptæ materiæ
 » necessitas traxit. Nam ut famæ eius detrachere uelim, non est uere-
 » cundia meæ. an qui uiuentium nemini unquam detraxi, detraham
 » Leonardo? qui ante quidem mortuus est, quam ego ad grammaticū
 » fuerim deductus. Ut igitur ad rem ipsam ueniam, neq; à Petrar-
 » cha, neq; à Dante, neq; à Boetio, neq; à Colutio autoritas quærē-
 » da erat Leonardo, quorum scripta (de his enim quæ latinæ scripse-
 » runt loquor) tam parua præ se ferunt latinæ linguae cognitionem,
 » ut non modo parum latine, sed ne grammaticæ quidem sæpenu-
 » ro loquantur, quod qui non credit eorum libros inspiciat. Quod au-
 » tem inquit, quis ita loquitur, ut dicat mihi præter ineptos quosdam q-
 » ostentare se uolunt antiquarios esse, nec intellegunt ita proferri ab se
 » hanc dictionem mihi, ut Iudæi, & Chaldei magis quam latini ui-
 » deantur. Nam ille quidem nationes sic proferunt coincidentiam earū
 » uocalium ut ab imo pectore aspirationem deducant, nec tam lingua,
 » & labijs, quam gutture loquuntur. Hæ rationes, quod pace eius li-
 » ceat dicere, indignæ sunt Leonardi. Nam si latinæ linguae instituta
 » repetantur, concessum est nobis latinis aspirare uocalibus tantum, con-
 » sonantibus uero non, nisi in græcis, & barbaris uocibus, ut supra
 » dictum est. & dicitur inferius. & Cicero docet, affirmatq; Quinti-
 » lianus. Ergo cum latini uocalibus tantum aspirent. græci autem &
 » barbari etiam consonantibus, uidetur potius Iudæus, & Chaldeus
 » is esse qui mihi per E' pronutiat aspiratum. Nam qui mihi dicit à la-
 » tinitate non recedit, qui mihi discedit à ueteri, & probato latino-
 » rum instituto literæ C' non aspirantium, ac nisi græcorum obsta-
 » ret consuetudo consonantibus aspirantium, uideretur in eo Iudæus
 » esse, & Chaldeus. Cum Iudæi & Chaldæi consonantibus familia-
 » rissime aspirent. Itaq; si Leonardo credatur cum dicimus uehemens

comprehendo ab a trahatur, uehatur, Iudæi erimus, & Chaldæi, nō latini. Iudeus ergo Plautus qui Ohe, & Aha protulit, qui tantum abest quominus dicatur Iudæus, ut linguae latine pater habitus sit a ueteribus. Iudæus etiam & Chaldæus virgilius nostrorum poetarum maximus qui dixit.

Deniq; quid uesper serus uehat.

Iudæi tot linguae latine authores, quos mihi pronuntiasse constat, et nihil, & nihilum. Coincidentiam protulit Leonardus, quod uerbum nec latinum est, nec si latinum esset, significaret id quod Leonardus putat. Grammatici & alij docti uiri Hiatum appellant, aut uocalium congeminationem, utrunq; latine Cicero etiam hiare dicit. Coincidentiam quis doctus unquam dixit? sed ne coincido quidem.

Quod si quis proferat, puto dicet structum esse, ex con & incido. cuius significatio quæ sit, Virgilius docet.

- Atq; mala uites incidere falce nouellas. Quod si sit nō significabit coincidentia, qđ Leonardus arbitratus est, Sin fieri uelit ab incido, ut
- Incidit in Syllam cupiens uitare Charybdim. Nec et coincidentia de uocalibus recte dicitur. neq; n. literæ incidunt, aut feruntur casu. Quid? qđ particula con nunq; præponitur uerbis, quæ composita sint ex præpositione In. nemo unquā dixit Coinuenio, Cohinero, Coinhabito, Coindoleo, Coinfero, aut aliud huiusmodi. quamuis Coinquino dixerint. Nam Inquino, aut simplex uerbum est, aut si est compositum, minus apparet eius compositio. Verbum enim illud ex quo grammatici quidam trahi uoluerunt hoc uerbum Inquino, ne temporibus quidem Ciceronis erat in usu. Id autem fuit cunio, dicebant cunire. stercus facere. Meum tamen iudicium est, Maiores illos non coinquinare, sed conquinare dixisse, sicuti conuenire, & conferre, ac temporum ruditate effectum esse. ut pro eo, quod erat Conquino dictum sit Coinquino. Tolerabilius erat si dixisset Concidentiam, a uerbo concido, quod fit ex Con, & Cado, Cadis, quamuis neque hoc usquequaq; fuisset latine dictum, neque enim cadere dicuntur aut uocales, aut consonantes cum eadem geminantur. Ad hæc aspiratio uocali præposita non tam crasse sonat latinis pronuntiantibus, quàm Chaldæis, nec oportet ut ab imo illam pectore deductamus, ut ipse dicit, neq; enim aut Heiulamus, aut suspiramus. cum aspirationem efflamus, sed ultimo eam palato linguae ictu explodimus, neq; propterea Chaldæi sumus, aut Iudæi, cum illi suo nos nostro more sic aspirationem ut quasdam etiam literas proferamus. Nam non omnes nationes eodem modo natura affectæ sunt ad pronuntia-

DE ASPIRATIONE

dum. Subdit his, Si igitur & usus hoc habet & doctissimi homines
 nostræ uel superioris ætatis id obseruauerunt, cur ipse mihi non pu-
 tem obseruandum? Sic intulit si usus hoc habet & doctissimi homi-
 nes id obseruauerunt, tanquam usus id uellet, et doctissimorum homi-
 num consensus accessisset. De usu autem atq; consuetudine loquendi.
 Quintilianus hoc sentit. Constituendum in primis id ipsum quid sit
 quod consuetudinem uocemus, quæ si ex eo quod plures faciunt no-
 men accipiat periculosissimum dabit præceptum, non orationi modo,
 sed quod maius est, uitæ. Vnde enim tantum boni, ut pluribus quæ
 recta sunt placeant? Igitur ut uelli & comam in gradus frangere,
 & in balneis perpotare, quâlibet hæc inuasent ciuitatem, non erit
 consuetudo, quia nihil horum caret reprehensione. At lauamur, &
 tondemur, & conuiuinus ex consuetudine, sic in loquendo, non si qd
 uitiose multis infederit pro regula sermonis accipiendum erit. Nam
 ut transeam quemadmodum uulgo imperiti loquuntur, tota sæpe
 Theatra, & nomen Circi turbam exclamasse barbare scimus. Ego
 consuetudinem sermonis uocabo consensum eruditorum, sicut uiuen-
 di consensum bonorum. hæc Quintilianus. Non accessisse autem con-
 sensum eruditorum manifestum est. Siquidem (ut dixi) Dantes, & Pe-
 trarca, & Boetius, & Colutus eruditi non fuerunt. Quippe cū
 sæpissime labantur etiam in grammaticis, & ipse eos quodam in loco
 irrideat, & contemnat, quos tu mihi Dantes, quos Petrarca non-
 nas? Ante hos etiam aliquod sæculis nemo fuit quem literatum iure
 possis dicere, quo tempore hic, & alij errores passim multi, & ma-
 gni inoleuerunt in lingua latina. Vsus, inquit magister, & dominus
 est sermonis nostri. Si hunc quem dicit usum secutus ipse fuisset, quæ
 homines sui temporis sequebantur. haudquaquam multo quam Boetius
 & Petrarca fuisset elegantior. Quinimmo si usum imperitæ plebe-
 culæ secutus fuisset, non tam mihi quam mihi dixisset. Nam illa æta-
 te, ut hodie Galli, & Hispani, maior Italiæ pars mihi dicebat sine
 aspiratione, idq; etiam nunc in multis durat, quo maxime modo eui-
 tare poterat, ne Iudæus, aut Chaldæus uideretur. Cum mihi, inq̃t,
 dixerunt ueteres non rationem secuti sunt, sed uoluntatem usus. Mi-
 hi quidem uidentur rationem fuisse secuti. Cum fugiendi hiatus gra-
 tia aspirationem huic uoci interiecerunt. Nam Hiatus uitare in lo-
 quendo ratio est, & magna quidem ratio. Cuius studium priscis illis
 tantum fuit, ut Mederga pro me erga dicerent D' adiecto, & redim-
 te grare, ne uox hiulca esset. unde dicimus Redeo, Prodeo. Quin etiā
 Plautus ut Hiatus hunc fugeret, inter dictiones quidem disinctas
 D' immisit,

D' immisit, & sine tedarbirro, pro eo quod est sine te arbitro dixit. Nec uoluntatem usus secuti sunt cum mihi dixerunt, aut usus causa aspirauerunt. sed aurium aquarum, ut Cicero inquit, iudicium superbissimum est, quod quidem latina lingua sic obseruat, nemo ut tarusticus sit, quin uocales nolit coniungere, Vitare igitur concursum & Hiatus, auctore Cicerone, non est propter usum, sed propter aures, ne illæ offendatur, quæ si offenduntur, cum in dicendo uocem finientem in uocali sequatur uox à uocali incipiens, non sine magna ratione, & ut ne offenderentur aures, huic uoci mihi, & nihil & Vehemens, & Prehendo in quibus uocales eadem concurrunt, & hiant, aspirationem interiecerunt ueteres, idq; non usum secuti, sed aurium uoluptatem. Ratio, inquit, ut analogia ostendit non mihi sed mihi dicere iubebat. ut enim me te se, sic etiam mihi tibi sibi erat dicendum. Quæ hic analogia sit, ego nullo modo intellego. Cum analogiæ proprium sit referre id quod dubium est, ad aliquod simile de quo non quærat, ut incerta certis probet. Comparat autem extremas maxime syllabas, ut Species, Speciei, Speciem, Facies, Faciei, Faciem, Teges, Tegetis, Tegetem, Seges, Segetis, Segetem. Gaudiū, Gaudiū, Gaudio, Studium, Studiū, Studio. Tu Tui Tibi, et Su (si inuicem retur) Sui Sibi. Ego autem, & tu, quam similitudinem habeant ignoro. In nominatio enim ego nulla omnino est litera earum quæ sunt in nominatio tu. Alterumq; habet rectum casum monosyllabum. Alterum duarum syllabarum. Non igitur quod sonarent melius tibi et sibi, quam mihi usus aspernatus est, ut Leonardus dicit, nec analogia id est proportio id exigebat ut mihi diceretur. Casus autem hi mei uel Mis, Mihi non dicuntur à recto in quibus latini uel grecos imitati sunt, uel sic à principio locuti. Vsus ergo, inquit, qui tunc dominus fuit, etiam hodie dominus est, eodem reuoluimur. Vsus est doctorum hominum consensus. Sed postquam usus præpotens est, ut ipse inquit, & potest improbare quod tunc probauit. Cur ipse relicto usu sui temporis conatus est imitari ueteres scriptores? Illi dicunt hoc accedit mihi ad gratiam, cur ipse relicto hoc uerbo gratiam non dixit accedet mihi ad complacentiam. quæ dictio sic adducta est in consuetudinem, ut uix aliud uerbum sit usitatus. Sunt & mille huiusmodi, puto propterea non dixit complacentiam, quia nec apud Ciceronem, nec apud quempiam latinorum scriptorum id uerbum inuenit, quanquam uulgo usitatum esset suo tempore. Non est igitur uerum quod usus possit omnia, nisi cum eruditis uiris quippiam placuerit. Sed qui in alijs usum hominum suæ ætatis contempsit, aut non secu-

DE ASPIRATIONE

tus est in multis cur in hoc uno probauit adeo, ut di gladiari pro eo uoluerit? quod nec Carolus, nec Varinus, nec Ambrosius, nec Philadelphus, nec Antonius panhormita eruditi omnes uiri, & eius aequales
 27 unquam probauerunt. Nonne inquit optime dicebant antiqui & pes
 27 sume. Aliud est mutare literas, aliud adijcere. Sed nulla sit in hoc con
 27 tentio, transeamus ad reliqua. C' uero literam quam nos inquit, ho-
 die mihi interponimus, antiqui locis quibusdam interponebant nul-
 la cogente causa praeter sonum, ut sicubi, necubi. An quæso parua cau-
 sa est sono consulere, sed alia quoque illos mouit causa quod ille di-
 ctiones sicubi, Necubi, Alicubi, si absque C' scribantur, uideri possunt
 non esse iunctæ, sed separatæ, adita fuit igitur litera C' ut quasi uin-
 culum quoddam eas necleret, et colligaret. Nihil, inquit, eodem modo
 scribo & profero ductus authoribus et rationibus quas supra dixi.
 Sic concludit tanquam magnis se nixum authoribus, ac ueris addu-
 ctum rationibus id facere ostendisset. Quam uere autem fuerint eius
 rationes illud declarat. Quod nemo eum non modo e' doctorum nume-
 ro, sed ne e' scholasticorum turba, aut tunc secutus est, aut hodie se-
 quitur. Hæc habui aduersus Leonardi opinionem quæ necessario dice-
 re. Plura afferre desisti, ne uiderer subtilior, copiosiorque, quam oportebat
 in rebus praesertim minimis. Dicit hic aliquis cur cum fere ab omnibus
 mihi, & nihil pronuntietur, non eodem modo etiam scribatur? Ratio
 hæc est, quæ non semper ut loquimur sic scribimus, pronuntiamus. Amur-
 cam, et Caietam, et Cneum, et circulionem, sic ut quæ inscribendo est li-
 tera C' fit G' in pronuntiando. Pronuntiamus obside, et obsequium, et quæ
 nunc scribimus B' contra maiorum instituta, in pronuntiando tamen
 non B' sed P' sonat. Igitur cum usus, eruditorumque fere consensus in
 his uocibus mihi, Nihil Nihilumque C' aspiratum pronuntiet, in scri-
 bendo uero C' abiciat, et aspirationem tantum retineat, censeo hoc ser-
 uandum esse ut absque C' scribatur semper, quamuis a multis pronun-
 tietur cum C' Malim tamen absque illo si fieri possit ut paulatim ad re-
 ctam, latinamque pronuntiationem redeamus, quod ego libenter facio. Quod
 si non dabitur impetrare, ut Cicero de se dicit, Vsum loquendi populo
 concedamus, scientiam nobis reseruemus, ut si in loquendo a uera
 latinitate deflexerimus, non deslectamus etiam scribendo. Erat ue-
 recundiae meae quod ipse confiteor aduersus hanc Leonardi opinio-
 nem nihil omnino dicere, contentusque esse poteram illa præcepisse,
 quæ ratio postulabat: quod profecto fecissem, ni me metus quidam in-
 uasisset, ne si & mihi, et nihil absque C' protulero, ut maiores nostri
 fecerunt, & ego libenter obseruo, iudeus aut chaldeus Leonardi

conuincat sententia. Frustraq; tot annis contulerim faciendis uerbis, in quibus multo quàm in oratione soluta exquisitius subtilius, atq; cautius literarum soni attendendi sunt, & earum contentui consulendum.

De litera C'

LITERA E C' apud nos adeo tenuis, atq; exilis sonus est, ut ea aspirata, uocaliq; iuncta uix sonet crassius, quàm apud græcos u' quod elementum idem est, quod apud nos C'. Hanc literam in latinis dictionibus aspirationem non habere superius à me dictum est. quam aliquot dictionibus usus aliquando aspirarit. Nam si uetustos codices inspexerit, ferè in omnibus pulchrum, sepulcrum, lachrimor aspirata inuenies. Catulli enim ueronensis ac Ciceronis temporibus erupit abusus quidam aspirandi. Nam & Præchorem, & Chenturionem, & Chenturiam, & Choronom quidam malebant. Cuius enim rei etiam meminit Quintilianus, idq; damnassee Catullum suo quodam epigrammate tradit, quod & si integrum apud nos hodie non exstat, ex uno tamen, atq; altero illius uersiculo facile potest intellegi. Reprehenditur enim quidam qui.

Chommoda dicebat, si quando commoda uellet

Dicere, & insidias acrius insidias, Et de eodem.

Et tum mirifice sperabat se esse locutum.

Cum quantum poterat dixerat h'insidias.

Vides igitur quosdam contra omnem rationem uoluisse Chommodum cum aspiratione pronuntiare, necnon & H'insidias, & Hionium, ut hic idem poeta eodem irridet epigrammate.

Ionios fluctus postquam illuc appulit ipse.

Non iam Ionios esse, sed Hionios.

Ciceronis etiam uerba sunt hæc. Quin ego ipse cum scirem ita maio

res locutos esse, ut nunquam nisi in uocali aspiratione uterentur, lo-

quebar sic ut Pulchros, & Cethegos, Triumphos, & Chartaginè ali-

quando, idq; sero conuicio aurium, cū extorta mihi ueritas esset, usum

loquendi populo concessi, scientiam mihi reseruavi, Orcuios ta-

men & mathones, chepiones, sepulchra choronas, lachrimas dici-

mus, quia per aurium iudicium semper licet. Veteres autem Latinos

tantum uocalibus ac paracissime quidem aspirasse, Illud etiam docet,

quod è dictionibus quas à græcis accepissent, detrahebant illam.

Hinc est quod hodie quoq; et Arcere, & agnum sine aspiratione scri-

bimus. Festus enim uult uerbum arceo duci à græco ἀρῆν cœ-

rendi. Nanq; potestatem penes illos esse, qui in magistratu consti-

DE ASPIRATIONE

tuti sint. Agnum autem dici quod pura esset hostia. Est enim *ἀνὸς* purus. Quid? quod Architectum sine aspiratione protulerunt. et *καὶ* re uerbum salutandi, unde *καὶ* Cere nomen oppidi. Et Arrippus *καὶ* Arippe, quæ fuit urbs Marsorum lacu fucino postea absorpta, ea scilicet ratione, quod ut idem festus ait. Antiqui nostris frequens mos fuerit illā demere. Sed ut ad rem redeam. Nullā ego rationē eē uideo cur hodie C' subsequente R' aspiremus in his nominibus. Lacrimor, Simulacrum, pulcrum, *καὶ* Sepulcrum aspiratione notemus. Quamquam nec me latet Gellium asseuerare ueteres id fecisse studio, *καὶ* exemplo linguae attice, cuius uerba sunt hæc. in secundo notium atticarum H' literam siue illam spiritum magis, quam literā dici oportet, inferebant eam ueteres nostri plerisque uocibus uerborū firmandis, roborādisque, ut eorum sonus esset uiridior uegetiorque. atque id uidentur fecisse studio *καὶ* exemplo linguae attice. Satis enim notum est atticos *ἰχθὺρ* piscem, *ἀνὰξαρ* currum, *καὶ* multa itidem alia citra morem gentium græciæ cæterarum inspirantis primæ literæ dixisse sic lacrimas, sic Sepulchrum, sic Ahenum, sic Vehemens, sic Incohare, si Helluari, sic Hallucinari, sic Homustum dixerunt. In his enim uerbis omnibus literæ, seu spiritus istius nulla ratio uisa est, nisi ut firmitas, *καὶ* uigor uocis quasi quibusdam nervis additis intenderetur. Hæc Gellius. Sunt tamen qui opinentur lacrimas à græco duci quod minime uerum est. Sunt enim lacrimæ dictæ quasi lacerime. Ex animi enim laceratione lacrimæ ciuntur. quod Iuuenalis innuit cum ait.

- » Mollissima corda humano generi dare se natura fatetur
- » Quæ lacrimas dedit. Subdit etiam.
- » Naturæ imperio gemimus.

Ciceronis etiam *καὶ* Gellij uerba quæ à me posita sunt declarant hanc uocem latinam esse non græcam, ut quidam arbitrati sunt. Est autem Simulacrum dictum à simulando, sepulcrum à sepeliendo, quemadmodum ab inuoluendo Inuolucrum. *καὶ* à lauando lauerum. Nam quod sepulcrum sit compositum ex se particula *καὶ* nomine pulcrum, parum mihi placet. Pulcrum enim quod polcrum ueteres dixerunt, dicitur à pollendo id est quod polleat forma. ut magis igitur in his quam in lauacro, *καὶ* inuolucro aspiratione utemur. uicat tamen usus cui uix repugnari potest, ut pulcher in primo, *καὶ* quinto casu cum aspiratione *καὶ* pronuntiemus, *καὶ* scribamus. Ex alijs quas dixi uocibus fere doctorum consensu abiecta est aspiratio. Natura autem non inesse eam huic nomini pulcher docere hoc sa-

tis potest, quod diminutivum eius absq; aspiratione est pulcellus, pul-
cella, pulcellum. Rationabiliter enim ut alacer, et uolucer, sic et pulcer
dicere debemus, quod Antonium Panhormitam dicere semper aduer-
ti, omnisq; uetus schola idem sensit, Sed quid agas? accessit consensus
doctorum hominum cui difficile est non assentiri. Quemadmodum au-
tem ab eo, quod est uolo, uolas fit uolucer, quod quidem aspiratione
caret, ita a pollendo pulcer, quod forma polleat. Vidi & in quibusdā
inscriptionibus nomen pulcher cum aspiratione scriptum ex abu-
su illo Ciceroniani temporis quamuis latinæ linguae regula minime
id toleret, & tam ueterum latinorum, q̄ patrum, auorumq; nostro-
rum temporibus huic uoci minime fuerit aspiratum, ut dixi. In Se-
pulchro autem simulacro & lacrimis aspirationem minime scribe-
mus, quoniam usus ipse non obtinuit, ut sicut in nomine pulcher aspi-
rationem proferamus. nec necessitas ulla nos cogat ut eam cum aspi-
ratione scribamus. E' Corona autem Cepione, Centurione, & præco-
ne iam pridem eiecta est aspiratio. Nam Corona, ut grammatici di-
cunt, aspiratione caret, siue a choro dicta sit, siue quod honoret eum
cui imposita est Carthago et carthagnensis, quoniam græci non aspi-
rant primæ literæ, nec nos quidem aspirare debemus, præsertim cum
apud nos nemo doctus aspi-ret, & latina regula aspirationi repu-
gnet. Hæc litera ut dixi apud græcos habet propriam figuram cum
aspirata est quæ χ' dicitur, ea nonnunquam in σ' uertitur, ut cum
ex cheta setam fecerunt. nonnunquam in Γ' ut in hoc nomine Gal-
banus, cuius prima litera apud græcos est χ', aliquando ē abijcitur.
ut cum pro chlæna q̄ est genus uestis, læna dicitur, ut apud Iuuenalē.
» Non audent homines, pertusa dicere læna.
Sed iā ad uoces ipsas ueniamus in qbus literæ C' aspirare oportet.

Ch' ante A'.

IN Principijs igitur dictionum quas a græcis accepimus, recipit aspi-
rationem, C' ante omnes uocales. Et ut primum de ijs dicam, quæ
ante A' eam exigunt. aspirare conuenit. Chaos, Chaon. a quo Chao-
nia pars epi-ri olim sic dicta. Chabrias proprium ducis Atheniensis,
Chalcas, Chalcidensis, Chalcidicus, Chalcedon urbs Asiæ. Vocata est
etiam pallās Calcedonia, cuius nobilissimum templum fuisse tradi-
tur in agro lacedæmonio. Chalcis auis, Chaladius nomen propriū.
Vidi, & nomen proprium Calchedonius habere aspirationem post
C' in secunda syllaba, non in prima. Est autem monumentum Sa-
lerni his uerbis. C. LVCIO CALCHEDONIO. Chalestra urbs
Thessaliæ. Chalinus nomē propriū, si significat autē Frenū. Calinus q̄

DE ASPIRATIONE

fuit, statuarius caret aspiratione. Chalybs genus æris, & Chalybes populi. Vnde Chalybs. Chalaius Apuliæ filius. Chalaris lapis. Chaldæa regio quædam habet diphthongum æ. Calède sunt absq; aspiratione. Fiunt enim à uerbo καλέω, id est conuoco, Chamæleon animal, & genus herbæ. Habet diphthongon Ae in secunda. Sūt qui falso putent non habere aspirationem Chananæus ab oppido Iudæe, habet eandem diphthongum in penultima. Chamæcyssos genus hederæ, quod humiliter serpat, habet diphthogum Ae et u', Character Characteris mos, id est designatio. Charadæi populi iuxta pontum. Charites quas latine gratias uocamus quæ sunt Aglaia Thalia et Euphrosyne. Charydemus, Chariaphas, Charilaus, Charinus. Carus, Cara, Carum aspiratione caret, ut antiquæ inscriptiones ostendunt. Est enim aut latinum nomen, aut licet à græco χάρις ductum sit, aspirationem non retinuit, cum eo tempore acceptum fuerit à latinis, quo uocalibus tantū aspirabant. Ergo multis in sepulchris uidi scriptum nomen Charissimus non C' litera sed K' quod probat græcum esse nomen. Fortasse ductum est à χάρις quæ dictio græce est caput. Quid enim capite Carius? ut sit Carus quasi capitalis, id est eius pretij cuius est caput. Charta, Chartilago, Charibdis, Charinus. Charon. Charmandrus, Charopes, et Charopus, Charondas, Chaloon. Charaxes Scamandronymi filius, saphus frater Caropæus quem fuisse tradunt Herei patrem exigit. diphthongon oe' ante ultimam syllabam, Charisimus, Charmosyna nomen proprium, genus serici Charmosynum nunc dicitur, ex eo uidelicet qd' aspicientes delet. est enim χάρις gaudium, & uoluptas. Chasma hiatus, & uorago neutri generis, At Caranus morbus, quem latine cancerum dici puto, & Calypso. & Caunus Byblis frater aspirationem non habent. Itemq; Carmelus, & Carmelion mons.

Ch' ante E'.

ANTE E' quoq; utimur C' aspirato in his, Schedius proprium hominis. Schedia genus nauigij quod ex trabibus tantum inter se nexis factum erat. Vnde & mala poemata uolunt schedia fuisse appellata. Chelys, Chelæ. Sunt autem Chelæ signum caeleste. Chelas enim scorpij brachia dicimus. Schema figura. Prisci latini absq; aspiratione pronuntiabant. Vnde uetusti codices Plautini habent scriptum cum seruili scema sine aspiratione, id est habitus. Schesis orationis figura quædam. Chelydon irundo. Chelydonia herba, Chelonophagi populi dicti à uescendis testudinibus. Cherronesus Chersonesus peninsula, Chersidamas nomen proprium. Chessydros genus serpen-

tis habet *u'*, Chære uerbum salutandi, Chærea. Chærestatus, Chærephon, Cherecrates, Cheronea oppidum in quibus *æ'* diphthongus scribitur. Chemnis egypti Rex. Cheopses, etiā egypti Rex qui celeberrimam illam pyramidem struxit, habuitq; in ea tam multa hominum millia, opus illic tot annis facientium, ut pro apio, tepa, hallio expensa fuerint mille & octingenta talenta. Choenix, & Choenica genus mensuræ & diphthongon habet. Similiter Schoenobates, græce χοιρ'ορ funiculus, unde Sahoenobates artifex ludendi in funiculo. Chephren Aegypti Rex.

Ch' ante I'.

IN QVIBVS Autem utimur C' aspirato ante I' nomina sunt hæc, Chidnæi populi iuxta pontum. Chidorus Macedoniae fluvius. Chione, Chilon unus e septem sapientibus, dicunt græci χείαν labia per *ei'* diphthongon scribentes, unde Chilones cognominati sunt à magnitudine labiorum. Cilones uero sine aspiratione dicti fuerunt illi, quorum frons erat eminentior. Chilia mille. unde Chiliarchus qui mille præest militibus, idest tribunus. Chimæra monstrum cuius prima corripitur, & habet *æ'* diphthogum in media. Estq; Chimæra latine capella, chimæra mons lyciæ. Significat græce χείμεινός nos per *ei'* idem quod hiemalis. At Cimmerius non habet aspirationem, geminatq; literā M' Cimmerij autem frigoribus occupatas terras incoluerunt, qđ declarās Tibullus ait. cū de Ulyssæ loqueretur.

» Cimmerion etiam obscuras accessit ad arces.

» Quers nunquam cadente dies apparuit ortu.

» Seu supra terras phæbus, seu curreret infra.

Inter Baias etiam, & Cumas conuallis fuisse dicitur, quæ cum esset satis edito iugo clausa, neque matutino, neque uespertino tempore radijs solis contingeretur. Hanc Regionem qui incoluerunt uocati sunt etiam Cimmerij. Vnde & apud eundem poetam legimus Cimmerios lacus, idest auernales. Fuit enim Cimmerium oppidum finitimum Auerno lacui, cuius ueteres scriptores meminerunt. Chironomia Idest lex gestus. ut Quintilianus asserit, & manuum motus. Vnde Chironomantem dixerunt. Est enim græce chir per *ei'* manus. unde Chirotechnia, & Chiragra morbus. & Chirodita uestis, Chirurgus, et Chirurgicus, Chirographum quoq; et Chiromantia diuinationis species. Chirade insula Iapigiæ. Chiron habet aspirationem fuit Centaurus, & Achillis magister. Chytrapos tripes in quo collocatur ad ignem olla habet *u'*. Schisma scissura, dissensio. Chius insula cuius prima græce corripitur, cum prima possessiui, Chius

E iij

DE ASPIRATIONE

Chia Chium producat, ut uinum Chium, & populus Chius.
Horatius.

- ⁂ Quid tibi uisa chios bullati notaq; lesbos.
Vides primitiuum habere primam breuem, quam possessiuum ha-
bet productam. ut apud Tibullum.
- ⁂ Vos modo fumosos ueteris proferte phalernos.
- ⁂ Consul, & chio soluite uincla cado.
Cylindrus aspiratione caret, & habet u' est lapis dictus à uerbo
κυλῆν idest uoluere, de quo Virgilius.
- ⁂ Area quam primum ingenti est æquanda cylindro.
- ⁂ Et uertenda manu & creta solidanda tenaa.

Ch' ante O'.

ANTE O' aspiramus C' in his choaspes fluuius, Cholera, Chole-
ricus. Est enim Chole fel, & bilis. Cholos, ira. Schola, Scholasticus,
Chorus, Choraules, Choreia, Choralista, Choriambus pes metricus.
Chorda, Chora oppidum, Chorasimus nomen propriū, et Chorasme
Asiæ populi. Male qui aspirant Corymbus. Corylus, Corydon, Co-
ryphas, Corybantes, Costum. Cons ab insula Co, Cora quod est pro-
prium Rhetoris, quæ omnia aspiratione carent. Itemq; Collybus ge-
nus monetæ, & Collossus. Colus, Colurus, Colax nomen parasiti ab
assentando. est enim κολακώω adulator. Cholas tamen choladis aspira-
tionem habet pro eo qđ significat uiscera, & intestina apud græcos.

Ch' ante V'.

ANTE V' dictiones nullas habemus in quibus C' aspiremus ad pri-
mas syllabas. nā Curetes non aspiramus.

Ch' ante A' in medijs, & ultimis syllabis.

MEDIAE quoq; & ultimæ syllabæ in quibusdā dictionibus habet
C' aspiratum, ante A' quæ sunt Michael, Achaia pars Peloponnesi
Achaicus. Ichaira quæ fuit leucippi filia, hæc eiusq; soror phæbe
ab Ida, et Lynceus Apharei filius amatæ dicuntur, eas cū Leucippus
pater Idæ, ac Lynceus spondidisset nuptiarū die Castor, ac Pollux ra-
pere conati sunt. Nā et hi uocati ad nuptias uenerāt. Et enī Aphare-
us, ac Tyndareus fratres erāt, quæ res pugna inter illos concitauit.
Machaon Aesculapij filius quæ cū Podalirio fratre Agamēnona secu-
tum Philoctetæ uulnus sanasse proditū est. de quo apud Propertium.

- ⁂ Tarda Philoctetæ sanauit crura machaon.
Orchades insulæ Oceani, & oliuæ genus, Vnde apud Virgilium.
- ⁂ Orchades & radij & amara pausia baccæ. Sunt autem dictæ à
testiculo cuius similitudinem habeant. Est enim ὀρχῆς testiculus. Is-

chagoras Panchaia unde Panchaicus. Oechalia de qua Ovidius. Gratulor Oechaliam titulis accedere nostris. Oechalius fluvius. Bacchanalia Archander proprium hominis fuit socer danai. Lachana numeri pluralis comprehendit omnes genus holeris. Orichalcum genus metalli. Bochanos turcarum dux temporibus Iustiniani. Leochares nomen sculptoris. Epicharmus poeta. Epicharida genus naviculæ. Anacharsis nomen philosophi. Ancharius nomen proprium quod uetus testatur epigramma. D. M. MARCIAE MARCIANAE ANCHARII. Proculus, & proculianus matri sanctissime. Acharne maximum olim Attice oppidum. Ar' Aetnania aspirationem non habet, quam habent hæc Mechanicus. Zacharias, Cæchasmus risus solutus. Achatus proprium, cuius media brevis est. Achates aeneæ comes, Pirricha genus ludi. Tetrarcha, Monarcha, Poliarcha, Patriarcha. Concha, Calchas, Apocha, Pascha, Dragma, quidam loco ch' G' scribunt. Mastica genus gummi. Mœcha adultera. Tabracha Africae fluvius. Carucha uehiculū, Tycha Nympha. Proseucha domus mendicantium est, græce προσευχή obsecratio. Bomilchar nomen punicum. Rachab, & Achaz hebræa nomina.

Ch' ante E'.

VTIMVR etiā C' aspiratio ante E' in his Achæus in quo scribenda est diphthogus æ. Spercheides à Sperchio flumine. Echeclus, Echebrates, Archedicus. Archedice filia Hippiae Atheniensis tyranni quæ à nobis dicitur Carthago, græce dicitur Ἰσθμίου Archegetus Apollo cuius templum celeberrimum fuisse ante Naxon Siciliae oppidum memoriae proditum est. eque eius ara qui nauigaturi essent. oracula solitos petere. Archelaus. Achelous Epiri fluvius. Vnde Achelous, et Acheloides. Enceladus unus è gigantibus aspiratione caret. Rhachel Iudæum nomen. Archemolus proprium uiri. & Archemorus in cuius honorem celebrabantur ludi nemeæi. Apud nemeam autem dicitur Hercules Leonem occidisse. Fit autē à nemeæ nemeæus sicuti à Tegeæ Tegeæus, quæ uoces habent geminū ē quod ideo notare hic uolui, quod multi dum putant habere unum tantum ē errāt in quantitate syllabæ. Fieri autē: b eo quod est Tegeæ, Tegeæus Propertius declarat cum ait.

⁂ Ergo musarum, & Sileni patris imago fictilis.

⁂ Et calami pan Tegeæe tui, Qui uocatiuus cum habeat triplex ē declarat nominatiuum habere duplex ē. Similiter apud Virgilium in primo georgicorum.

⁂ Assis o' tegeæe fauens. Vocatiuus ille triplex habet ē. In quo

DE ASPIRATIONE

grammatici quidam falluntur arbitrati uocatiuum illum non quatuor, sed trium esse syllabarum. Quinetiam in hoc peccant, qđ primam produciunt syllabā, cum sit breuis. Nemea habet primam breuem. ut apud Virgilium.

- Et similiter apud alios poetas, eius possessiui primam quoq; corripit. ut apud Nasonem.
- Nempe sub his etiam pestis nemea lacertis. Si quis hoc possessiui trisyllabum fecerit, errabit in quantitate primae syllabae. Echepolus nomen proprium. Echemmon unus ex Priami filijs. Machaera genus gladij a quo Macheriphori gens Thraciae. habet etiam machaera diphthongum æ. Epicherema syllogismus quo utuntur maxime oratores. Acheron fluius infernus dictus a tristitia. *αἰτία* enim doleo, et angor significat. Est et Acheron fluius Thesprotidis. Acherusia palus. Acherras proprium hominis. Acherontia oppidum Apuliae, unde Acherontinus. Echenes proprium uiri phaeacis. Arasilas uero, et Arasilaus aspiratione carent. Archetypus, Archetimus, et omnia quae sunt ab eo, quod est ἀρχω aspirationem exigunt. Onchestus cuius filius Periphas a Marte occisus dicitur. Onchestus auus Hippomanis. Carchesium poculi genus et pars mali nautalis. Orchestra locus in theatro e quo spectabat nobiles, quod significat Iuuenalis cum ait.
- In tertia, orchestram et populum. Vitruuius quoq; de eadem ait.
- In orchestra autem senatorum sunt sedibus loca designata, et eius pulpita sit ne plus quinque pedum. Graeci ducunt hoc nomen a uerbo ὀρχομαι quod significat salto. Sunt tamen qui opinantur Orchestram dictam ab urgendo, ut orcus et urceus quod urgeat, id est capiat spectatores, quod si est, aspiratione carebit. mea sententia orchestram a graecis mutuati sumus. Onchestus locus in quo Neptuni templum fuisse Homerus refert. Euficheus nomen proprium. Extat epigramma his uerbis scriptum M. AVRELIVS EVFICHEVS. SE RA VICELIA RVFEN. HANC SEDEM VIVI SIBI POSVERVNT VNO ANIMO LABORANTES SINE IVLIANO FILIOLO. Sicheus, qui sua lingua erat Sicharbas. Trochaeus pes metricus, recipitq; diphthongum AE. Similiter Manichaeus, unde Manichaeorum secta, et Machoeus. Laches, Lachesis, Paches, Tarchetius nomina propria. Astyoche Nymphe e qua dicunt poetae Herculem suscepisse Tlepolemmum, qui fuit dux Rhodiorum, qui ad Troiam profecti sunt, ex eademq; Martem suscepisse Ascalaphum, et Ialmenum, Synecdoche,

Psyche. Andromache uxor Hectoris, Nam quæ Persei uxor fuit, ea Andromede dicta est, Ferunt enim Cassiopeam eius matrē elatam formæ raritate, præposuisse se Nereidibus, quod ægre ferens Neptunus cetum immisit, qui oram omnem Aethiopiæ uastaret. Quā tantam calamitatem, ut auerteret cepheus & Neptuni iram leniret. Andromedam filiam catenis ad scopulum alligatam cito deuorandam exposuit, quæ aduentu Persei liberata est, & in matrimoniū ab illo ducta. Vnde apud Propertium.

Non hic Andromedæ resonant pro matre catenæ.

Filia enim pro matris crimine in piaculū expostulata oraculo fuerat, quæ postea in cælum translata est, & in stellas uersa.

Ch' ante I'.

ANTE I' etiam aspiramus C' in his Anchialus nomen oppidi, & item uiri Bacchiadæ qui e' corinθο in Siciliam exules profecti sunt. Malachias uiri proprium, & Dicearchia oppidum Campaniæ dictum à cultu et principatu iustitiæ. Posteriores Puteolos appellauerunt. Hyperiochides uiri proprium, & Euty chides, & Leoty chides. Simichida nomen pastoris, brachium Dyrrhachium urbs, ante Epidamnus dicta. Dulichium Ulyssis insula, unde Dulichius. Hemistichium dimidius uersus. Stichius nomen propriū. Eustochiū. Antiochia, Antiochius, Archiater, Archidamus, Archimedes, Archi episcopus, Archigenes, Archigallus, Anchilia nomen oppidi. Bacchylides nomen poetæ habet. Fuit autem Chius, ac de cognatione Symonidæ Poetæ Lyrici, & ipse quidem lyricus, Aeschines, Aeschylus habet, & Conchylia ut multis placet. Archippus hoc nomen uetustissimū sine aspiratione protulerunt, ut dixi. Archimagirus Cocorū præfectus, seu coquinæ magister, Archipolemus Auriga Hectoris. Oligarchia principatus paucorum. Monarchia unius. Polyarchia multorum. Tetrarchia, Archias. Fiunt enim ab eo, quod est ἀρχή. Echius, Echion, & Echionides. Pyrrichius pes metricus, Bacchius, et Palimbacchius Pedes metrici. Ambracia oppidum aspiratione caret, quam habet Entelechia Aristotelici definitio animæ. Et Aristolochia herba, et Oetychius faber à quo Aiakis clypeus cōtextus dicitur, et Mili chius Iupiter, idest mutis et suauis, cui Athenienses ante urbē faciēbāt dialia. Sperchios Thessaliæ flumini. Trochilos auis quæ dicitur pasti i ore Crocodili deuorans. Achilles, Achilleides, Echinus, Echidna uipe ra quæ uox habet D' in græco, quā nōnulli uertunt in N' Telchines populi, quos traditum est oculorum obtutu conuertisse uisa in quod

DE ASPIRATIONE

uellent. Pachynnus habet u' mons Siciliae. Echinades insula contra hostia Acheloi, Machina, Machinor, Cachinnus, Cachinor, Cachinno uerba, et Cachinno Cachinonis nomen. Enchiridion. Anchises, Anchisiades. Pachisus Siciliae fluvius Sexti Pompei clade nobilitatus. Architectus, Architectonica. Puteolis tamen in latere uetustissimi templi est scriptum nomen Arcitectus absq; nota aspirationis, adeo quibusdam temporibus à latinis explosa fuit. Orchitis genus oliuae, Orchis graece est testiculus. Prochyta insula maris Tyrrheni habet u'. Achinnus, Achina, Achinum. Inachis, et Inachides, Colchis, Colchidos. Parastichis, Parastichidos titulus, Bacchis, Bacchidis à Baccho, Nam Bacis nomen proprium caret aspiratione. Conchis uiridis faba, quam hodie Neapolitani C' in G' uertentes dicunt gongulam, quam condiunt nunc porro, nunc cepa, addito pipere, aut cumino. Alij anethum miscant, alij Salsamenta tunni, pro cuiusq; gula. Cibus sane rusticus est, difficilisq; materiae. Colchi, Cholcorum. Vnde Colchicus. Achin Iudaeum nomen. Ezeias uero, et Ezeael, et Eliacim, et Ioacin aspiratione carent.

Ch' ante O'.

ASPIRAMVS etiā Ch' ante O' in uerbo Inchoo si uerum est quod dicatur à Chao quod dixerunt rerum initium. Diomedes tamen refert Verrium flacum eruditum uirum uoluisse, eiq; tranquillum assensum esse ut hoc uerbum in ultima syllaba aspirationem haberet, quod esset à nomine Choum, quod apud prisca mundum significabat, habebatq; aspirationem ante V' ut mundus dictus esset. Cohum, à cohibendo idest quod omnia cohiberet intra se, hinc et dixerunt Choum lorum, siue funiculum qui cohiberet hoc est colligaret temonem buris cum iugo. Vnde homines nostri temporis, alij aspirant huic uerbo post C' alij ante ultimum O' quod ego magis probo et propter hiatum, et propter opinionem eorum, quos supra retuli, Sed liberum sit cuiusq; arbitrium, utram uelit opinionem sequi. Veteres tamen, ut dixi, in hoc nomine non C' sed O' aspirabāt, quod inscriptio haec declarat. IMP. CAESAR D. NERVAE F. NERVA TRAIANVS GERMANICVS PONT. MAX. TRIB. POT. VI. IMP. II. CONS. IIII. P. P. INCOHATAM A' D. NERVA PATRE SVAM PERFICIENDAM CVRAVIT. In hoc epigrammate habet haec dictio incohatus aspirationem ante A', quae res arguit ueteres illos aspirasse in uerbo inchoo non literae C', Sed uocali O'. Melancholia, Melancholicus. Orchomenon oppidum, quod ante Minyeum

ante Minyem post Boeotium uocatum est. Archonides. Traconso in
sula Nili. Oenochoron flumen Thessaliae. Philochorus. Anachorita
monachus uiuens in solitudine. Stesichorus. Terpsicore musa Bacchor,
Stomachor, Mæchor, Colchos. Græci etiam aspirant C' in hac uo-
ce dichotomos, et dichomenos quæ significat lunam semiplenam qua
uocæ astrologi nostri utuntur. Echo nomen nymphæ. Est autem Echo
uox resultans dictam à uerbo ἠχώ, idest sono, & strepo. Hora-
tius cum eam per circuitum uerborum exprimeret inquit.

» Simul & iocosa redderet laudes,

» Tibi natiuitatis montis imago. Et Virgilius.

» Vocisq; offensa resultat imago.

Iechonias Iudæum nomen. & Nabuchodonasor. Ancora aspiratio
ne caret quæ græce dicitur ἀγκυρα nos G' in N' uertimus sicuti in
hoc nomine Anchises, & angelus, & Concha, Himelcha nomen pu-
nicum.

Ch' ante V'.

SVB SEQUENTE autem V' aspiramus C' in his uocibus Eu-
machus quem latine & exsectum, & euiratum dicimus, quanquam
& Spado alio nomine dicitur Stomachus quem latine uentriculū
dicimus. Stichus nomen proprium. Inachus Thessaliae fluius. Vicat
etiam usus apud maiores nostros, ut gracchus cum aspiratione scri-
beretur. Nunc uero uix est qui aspiret. Bacchus, Antimachus, Iama-
chus, Nicomachus, Telemachus, Amphimachus, Eumachus, Eury-
chus, Eurymachus, quem Homerus tradit ritu puellæ cultum, orna-
tumq; incessisse, Learchus, Plutarchus, Plistarchus, Aristarchus,
Clearchus, Demarchus, idest tribunus Dicæarchus. Nicharchus, Hip-
parchus, & quæ sunt ab eo, quod est ἀρχων. Iacchus. Est autem
Iacchus dictus à clamore, & sonitu. nam Iaccho est clamo, canto,
& resono, & Iacche sonitus, clamorq;. Amphilocheus, Antilocheus,
Archilocheus, Antiocheus, Huius nominis secundam syllabam græco
more pronuntiamus. Nam non exhibemus literam T' quemadmo-
dum in latinis T' enim sequente I' in nominibus nostris exit, quasi
in sibulum, ut cum dicimus antium, hospitium, latium, statius. Ho-
ratus, & huiusmodi nomina. An Antiocheus ita à nobis profertur,
ut in secunda syllaba non exhibetur uocalis I' more latino, sed græ-
co potius pronuntietur, quemadmodum et tiaras, quæ uox græco so-
no à nobis profertur. Psamnitichus qui fuit Aegyptiorum Rex. Mu-
nichus nomen proprium, & locus ante pireum Phrynichus. Hippo-
locheus, qui fuit Bellerophonis filius. Est autem Bellerophon apud
græcos primæ declinationis, ut Anchises, Promachus, Orsilocheus, q

DE ASPIRATIONE

ab alpheo flumine genus duxit. Trochus genus ludi cuius diminutivum Trochisus. Aristoloahus. Axiochus, Deiochus, Ochus, Eniochus nomen proprium, & signum caeleste. Nos aurigam dicimus. graece ὄχος uehiculum dicitur. Monychus unus ē centauris de quo apud Iuvenalem.

» Quantas iaculetur monichus ornos.

Hunc Nestor à Pirithoo uocatus ad nuptias, pugna iter coniuias exorta superauit. Vnde est apud Valerium flacum.

» Fert grauis inuito uictorem Nestora collo.

» Monychus. Homerus dat hoc epitheton equis quod non habeant fissas ungulas. Furylochus, Moschus, Molorchus qui Hercule contra leonem profectum accepit hospitio. Vnde apud Tibullum.

» Grata molorcheis posuit uestigia terris.

Amphibrachus pes metricus. Orcus ora latinum esse nomen uolunt, ac per mutationem literarum duci à uerbo urgeo, ut sit orcus, quasi urgus, à quo uerbo & urceus dictus est. Sunt qui uolunt orcum dictum, ex eo quod Di iurabant per stygem. Est enim orcus iusiurandum. Est orcus apud Homerum thessaliae fluius qui penem olei instar supernatat, ut supra est dictum. Itaq; aspirationem nullo modo recipit. Batrachus, Merichus propria hominum. Muschus animalis. Moechus adulter. Nauarchus. Stenachus proprium nomen, Elenchus probatio, refutatio, argumentum. Bruchus bestiola nocens frugibus. Sampuschum herba. Pocchus quod barbarum est, inuenies in antiquis codicibus aspirationem habere, & graeca aspirant. Inueni etiam nomen proprium Esichus in quodam sepulchro, In alio nomen Brocchus aspirationem habere. Est autem inscriptio haec quam uetustatis gratia inserui. P. LAERTIVS P. F. BROCCIVS LARTIA P. L. HORAEA. BONEIS PROBATA INVEISA SVM A' NVLLA PROBA. FVI PARES DOMINEIS SENIB. HVIC AVTEM OBSEQVENS ITA LIBERTATE ILLEI ME. HIC DECORAAT STOLA A' PVPVLA ANNOS XX. OPTINVI DOMVM OMNEM. SVPREMVVS FECIT IVDICIVM DIES. MORS ANIMAM ERIPVIT, NON VITAE ORNATVM ABSTVLIT L. EPRIVS CHILO VIAT. TR. PL. Haec inscriptio declarat uetustissimos latinos frequentissime usos diphthongo ei quae post obliterata est. non etiam praese fert oscos. quoniam in oscis sepulchrum hoc, idest lapis pro sepulchro hodie quoque exstat enuntiasse praeteritum uerbi deapro in tertia persona non decorauit, sed geminato a de-

coraat, & a' pupa, Pula Pupulam, idest puellam dixisse.

DE C' in medijs uocibus aspirato ante V' nihil dixi, quia nulla uox succurrit in qua à græcis accepta ex illorum instituto C' aspiremus nisi forte sit conchula, quæ fit ab eo quod est concha, quæ græce dicitur νόχλη.

Ch' ante L' & R', & N' & th'.

ET NE aliquid omisisse uidear, quod memoria suppetat, & præceptio hæc exigit, aspiramus C' etiã ante I' in quibusdam dictionibus, quæ sunt. Chloe, Chlamys, Clamydatus, Chlæna è qua uoce, ut dixi, ch abicamus. Cloris nymphe. Et ante R' Chresimus, Chrysippus, Chrysogonus, Chrysothemus Agamemnonis filia, Chryseis, Chrysis, Chrysomelon malum aureum. Chrysolithos, Chrysopassus lapilli preciosi, Chrysendetum, Chrysostomus, Chrysocola teræ genus quæ è Macedonia apportari, et illic fodi author est Vitruuius, Chrysides, Chrysa ciuitas Phrygiæ. Chrysa insula Idie, quæ aureum solum habere proditum est. Chrysa flumini agri Syracusani, Chrysomalon græci appellant arietem illum quod est in fabulis, Lanam auream habuit. De quo etsi latini poëta dicunt, quod is phrixum, et hellen gestauerit, in græcorum quidam aliter retulere, Ferunt enim Neptunum correptum amore Theophanes althidis filia illam rapuisse, tralatamque in insulam Chrymissam in ouem conuertisse, et in arietis forma cognouisse, ex quo compressu aries chrysomalus natus fuerit. Christus, Christianus, Chrisma, Chremes, Chresimus quod in ueteri sepulcro scriptum reperi. Chronius, Chronus, Chronius, Chreas Rhetores colores quosdam orationis uocant. In medijs quoque & ultimus syllabis aspiramus C' ante aliquot consonantes ante I' Cochlea et Cochlear, dicebantur apud antiquos cochlacæ lapides fluuiales rotundi, ut cochleæ. Cochlia nomen uirginis Romanæ. Ante M' Menechmus nomen proprium, et brachamanes gens celebris propter solis mensam. et Pyrachmes proprium nomen quod habet Aë diphthongum ante ch'. Ante N' techne, dicimus autem technas artes, dolosque, qua uoce nostri utuntur Comici. unde Catotechnia mala ars, siue uitiositas, dolositasque. Græce namque τέχνη ars est, et dolus. Lychus cereus, siue lucerna. Lychnites genus lapides. Vidi & prochne proprium nomen aspiratione habere post C' in quodam, quod hodie exstat epigramate apud oppidum. Apulie labellum cuius uerba sunt hæc. OPPIA PROCHNE ACVTIANA SECUNDA CREPERIA TIATICAË ISIDI. Græci in hodie per hoc nomen scribunt, quod nos in G' uertentes non procnè, sed prognè magis dicimus. Dicunt et græci Arachnea, nos depto C' & aspiratione dicimus arachnea. In nomine proprio Arachne uertunt multi C' aspiratum in G' et non

DE ASPIRATIONE

Arachne sed Aragne dicunt. Ante R' quoque graeci aspirant C' in medijs syllabis, et ultimis ut Calæschrus proprium nomen, et Calæschra oppidum, quæ duo nomina habent. Ae' diphthogum ante S', et Aeschri-
on similiter. Hic cum esset poeticae studiosus Alexandrum in eius expeditionibus secutus dicitur. Ochra genus cretæ, qua pictores uti dicuntur ad ducendos colores. Catachresis abusus, Cenchris genus serpentis. Ante T' graeci aspirant huic nomini brachtea. Vnde brachteare, prisca tamen more suo detraxerunt aspirationem. Ante θ' etiam graeci aspirant C' in nomine Ichthys, quæ vox piscem significat, unde Ichthyophagi populi quidam dicti, quod uescerentur piscibus, est Ichthyocolla genus piscis. Habet etiam Hicthys aspiratio-
nem ante I' in prima syllaba secundum atticos, ut dixi. Ennosichthon, epitheton Neptuni. Erichthonius etiam habet C' aspiratum ante θ' ut initio dixi, hic, ut est in fabulis, Vulcani semine, dum ille Minervam habere in complexibus contendit, nascitur, absconsusque in cista à glauco, Pandroso custodiendus à matre traditur. Adulter autem Panathenæa id est ludos in palladis athenæ matris honorem primus constituisse, arcemque templum edificasse dicitur. Et, ut Virgilius inquit.

» Primus erichthonius currus et quattuor ausus.

» Iungere equos rapidisque rotis insistere victor.

Apud barbaros desinunt etiam nomina in ch' ut Enoch, Lamech, Sadoch.

De Ph.

POST hæc de P' aspirando præcipiam quam literam graeci φ' appellant, et si de usu eius pauca admodum præcipienda sunt. Huius literæ loco prisca latini F' libenter ponebant. ex qua consuetudine est ut hodie quoque in aliquot uocibus quas à graecis mutuati sumus F' scribamus loco ph, ut fama, Fuga, Fagus. Consuevere etiam maiores nostri de quibusdam uocibus demere aspirationem et P' tantum scribere. Contra I' quibusdam addere, ut in hac dictione trophæum, ex quo effectum est ut indifferenter dicamus phylemonem et pylemonem. thermophylas, et termopylas et alia quædam, eodem modo graeci hypsipylon et Thermopylas, semper nos libentius thermophylas et hypsipylon cum aspiratione, contra diphthongum magis quam diphthongum. Illi quoque ut nos indifferenter persephonem et phersephonem. At sphaeram et sphingam nos nunquam dicimus, quod latino non conueniat ponere S' ante F' uel P' aspiratum, quam in uernaculis quibusdam uerbis quibus italici nunc utuntur S' ante F' sepe ponatur ut in hoc nomine Sfortia. E' quibusdam dictionibus

etionibus latine pronuntiationi consilientes non modo aspirationem, sed ipsum etiam P' abieciamus, ut cum dicimus A pothegma, qd' apud illos est A pophthema, quæ pronuntiatio habet asperum nescio quid, & quasi confragosum, quod lingua nostra uehementer horret, sed ad rem ueniamus.

A SPIRAMVS Igitur P' ante uocales in principijs dictionum, quas à græcis aut mutuamur, aut in quibus eos imitamur. Nam in multis quæ græci non sunt, græcum scribendi morem sequimur, ut in Hebraicis Ante A' ut in his Phaon, Phalerius Pharus, Phaneus, Pharsalia Phanostratus. Phasis. Ante E', ut Phæacia, Phæax, Phædrus, phædimus in quibus Ae' diphthongus scribenda est. Itemq; phœnix, & Phæbus Phæbasq; In quibus diphthongus oe'. Therecydes, et Phero nomina propria. et Pheræus à loco cū diphthongo Ae' in secunda. ante I' philippus Philyra. phyneus. Philirum poculū amatorium, Phyrne. Ante O' phonascus, Pholoe, Phorcus. Phocæ uituli marini, phosphoros, luacer. Ante V' quæ apud græcos simplex uocalis non est, sed diphthongus, nullā uocem habemus in qua Ph ponamus in principio dictionis. Multi tamen uolunt fucus fuci pro genere apis à græco dici.

Ante Y'.

ANTE Y' phyllis, phylactæ custodia, & carcer, Phylacides, Physis, Phisicus, Phytion. Similiter in medijs, & ultimis syllabis P' aspiratū locatur ante omnes uocales, ut in his Aristophanes, Tiphernus, Amphiarus, Theophilus, Symphonia, Periphas, Hyphe, Iphis, Seriphos, Sophos, Schyphus, Philosophus. Habent græci accusatiuos casus, non omnium tamen declinationum in us diphthongum exeuntes, in quibus ubi natura nominis exigit phi ponunt, ut delphus. Ante L' quoq; & R' & T' & O' locatur P' aspiratum ut in his, paphlagonia phlebotomia, phlegetho, Phlexippus, Phrygia, Phryx. Cataphractus, idest equus loratus, Phlegra regio, in qua dicuntur gigantes coniuasse, Est autem campaniæ pars in qua est Vesuius mons, et ager Neapolitanus. Itemq; Puteolanus, Phthia urbs, seu regio à qua Achilles Phthius. quanquam multi aspirationem tollunt, et Pthius dicunt, Phthis, Ophthalmos, Ophthalmia oculi morbus, quibus pleriq; aspirationem detrahunt. Desinunt etiā barbaræ dictiones in ph', ut Ioseph, qui latine dicitur Iosephus. Multa, & apud Iudeos, & apud Syros cadunt in Ph', uti apud Germanos in F' ut Astulf, et Rodulf, pro quibus nos Astulphus, & Rodulfus. Et ut omnia, quæ de aspiratione præcipi apud nos possunt una absolūtā regula, id tibi generatim

DE ASPIRATIONE

præcipio in omnibus græcis dictionibus, & in quibus græcos imitari placuit, ut in Iudæis, & Syris P' aspirandū esse, ubicunq; si uellemus latine scribere F' ponendum esset. De qua re satis sit hæc dixisse.

De Th.

CONSEQUENS Est, ut dicam de litera T' idest in qbus dictionibus aspirari ei oporteat, quæ, ut de C' et P' supra dixi, solū aspiranda est in dictionibus græcis, & barbaris. Nam quæ latina uox sit nulla hoc exigit. Tamen si Ciceronis temporibus, ut supra retuli, placuerit Cethegum, & Mathonem aspiratione notare, quem usum hodie quoq; multi sequuntur, & græci aspirant, Observatū quoq; a me est nomen Posthumus in qbusdā uetustis Codicibus aspirationē habere. Est autem dictus Posthumus, qd sit posthumatum patrē editus, Humatus autem qd sit ab humo aspirationem habet, quam multi uoluerunt, ut nomen Posthumus, qd est eius compositum retineret, quod usus aspernatur, & ut dixi, latina uetat regula. Habet autem hæc litera cum aspirata est non paruam cum D' conuenientiam. Hinc est qd ex eo, qd est græce θεός Deus fecerunt. qd sunt qui putent Deum dictum, quod ei nihil desit, uel quod det mortalibus omnia, quæ commoda illis sint. De qua id primo tradam. Consueuisse græcos cum duæ uoces ita coeunt in unam dictionem, ut necesse sit e' duabus se collidentibus uocalibus alteram ejci loco suo, remanente uocali aspirata T' in θ' conuertere. Nā ναθολικός, quod nomē fit ex νατά, et θ' λος. accepit θ' Dasea enim quæ erat in simplici uoce holon, concessit in θ', et similiter Tethrippō, idest quadriga habet theta. Dasea enim quæ erat in nomine Hippos e' uocali concessit in consonantem T', et θ' inde factum est.

Th' ante A'.

VTIMVR Autem T' aspirato ante A' in principiis quidem dictionū in his, Thais, Thalamus, Thallus ramulus, siue germē. Vnde puto dici Thelleā arborū, Thales, Thalassius, Thalia, Thalpius nomē propriū, Thamyras, quem qd cum musis concertasse ausus sit, et musica et humano sensu multa in Homerus refert. Thamor nomen hebræū, Tarsos, unde Tarsensis aspiratione caret. Vetus Iudæorum lingua Tharsis mare appellat, Thamanæi Scythiæ populi. Thanatos mors. Thasus insula, unde Thasius. Tasiū uinum si dicatur a Thaso insula seruat aspirationē, sin a nomine Tasis quæ est detentio caret ea. Thaumās, Thaumātius, quæ uox græci miraculum, et admirationem uocat, Thaumacia Thessaliæ locus, habebāt Athenienses mēsem θ' α' π' ρ' ι' α' ν' α'.

Th' ante E'.

ANTE E' Theano uxor Antenoris, Theanum nomē oppidi, qd in

men in quibusdā monumentis marmoreis sine notā aspirationis scriptū
inſpexi, ex uetere illa consuetudine non aspirandi consonantibus,
Theagenes, Theagoras, Theate oppidum Marucinorum, Theologia,
Theologus, Theogonia, Theophilus, Theophania, Theodorus, Theo-
critus, Theodectes, Theognis, Theodosius, Theopompus. Theophra-
stus, Theotimus, & quæ fiunt τὰ πὰ θεῶν uel θεῶς, Theon proprium
pictoris, & Astrologi: item Theos mons, quem ferunt esse ultra cam-
pos Panum satyrorumq; perpetuis flagrantem ignibus, Theorema,
Theorica. Græce enim θεωρῶ significat consydero, contemplor. Thea-
trum locus ubi spectabantur ludi, Thebe nomen urbis, Thebæus,
Thebanus, Thebais. Thebæus nomen propriū, quod habet diphtho-
gum Ae' ante ultimam syllabā. Thebe nomen uirginis e' cuius gre-
mo geminæ columbæ, ut est in fabulis, cum euolassent altera ad
Ammonis fontem tetendit, & ibidem responsa dedit, altera ad syluā
Dodoneā ubi futura mortalibus præcinnit: unde a' Tibullo dicitur.

» Quid referam ut uolitet crebras intacta per urbes.

» Alba palestino sancta columba syro.

Licet hoc referri ad semiramidem possit, quam in columbam uersam
syri credidere, aut sit propterea dictum, quod syri columbis abstine-
bant, cum uenerem religiosissime colerent. & a' Silio.

» Nam cui dona iouis non diuulgata per orbem.

» In gremio thebas geminas sedisse columbas.

» Quarum chaonias pennis, quæ contigit oras.

» Implet satidico dodonida murmure quercum.

» At quæ carpathium super æquor uecta per auras.

» In libyen niueis tranauit concolor alis.

» Hanc sedem templo cihercia condidit ales.

» Hic ubi nunc arua, lucosq; uidetis opacos,

» Ductore electo gregis admirabile dictu.

» Lanigeri capitis media inter cornua perstans.

» Marmaricis ales populis responsa canebat.

Herodotus tamen non albam, ut Tibullus, & Silius, sed nigram
fuisse refert. Theca unde Apothea, Thecla nomen proprium mulie-
ris. Thestamenes uiri, & Thelgon, Thema, Themus, Themmon, The-
mustocles, Themisus, Themison, Thensa genus uehiculi, Theranne lo-
cus in agro Lacedæmonio. Thermæ balneæ aquarum calidarum,
Thermus nomen propriū, Thermocrates, Thermopyle sunt loca an-
gusta in Oeta monte, in quibus fontes calidi, Thermodona Maæodo-
num fluius. Latini ultimum o' quod est græce ω' idest magnum fe-

DE ASPIRATIONE

re semper solvunt & Thermodoon dicunt. Aliter enim ea vox bene locari non posset in versu heroico. Ovidius tamen dixit.

Et tu foemineæ Thermodon cognite turbæ.

Therma quæ postea vocata est Thessalonica, Thermantia, Theramenes, Theron qui vivit in olympia Pindari carminibus celebratus, Therodamas, Therses, Thersilochus, Thersites, Thersander, Thericlion poculi genus dictum ab artifice. Theseus, Thesides, Thescis, Thessalia, Thessalicus, Thessalonica, Thesis, Thesaurus, Thesmophora sacra cereris dicta quod ceres mortalibus leges tulerit. Thestus, unde Thestades, quod nomen fuit & Poëtæ, & urbis, & fontis cuiusdam. Thestor Enopi filius, à quo ducitur patronymicum Thestorides. Thestylis, Thesiphone, Thetæ, Thetis, non cum Tethios, sed cum Thetidis genituum facit.

Th' ante I'.

ANTE I' Thias Thiadis Bacchi sacerdos, & quæ furore agitur. quidam malunt per y' scribere quod probabilius Thiasus similiter. Thinacria à Thinacro Rege, sine R' post th'. Nā cum dicitur Trinacria caret aspiratione. Veteres latini triquetram dixerunt. ut Lucretius.

Insula quem triquetris terrarum gessit in oris. Thysbe nomen proprium, de quo apud Homerum, & ante y'. Thyamus Epiri mons, & nomen proprium hominis. Et Thyamus Epiri fluvius secundum Theprotidem, Thyestes, Thyestæus, Thyella nomen Harpyiæ. Thyama aroma, quod incēdebatur in sacrificijs, appellabantq; græci θυμῶν πῖα nasa odorum quibus utantur in sacrificijs, quæ maiores nostri acerras dixerunt. Thymum herba, Thymbra herba. Thymbraeus Apollo à loco agri Troiani ubi colebatur, Thymele, Thymelus, Thynnus piscis, quem hodie Thunnum dicimus. Thynnus, Thyna, Thymum à loco, ut apud Horatium.

Thyna merce beatum.

Chyoneus bacchus. Thysbe nomen puellæ. Thyreæ ager, siue oppidum Peloponnesi, de quo pugnatum est inter Spartiatas, et argivos. Thyrea insula Peloponnesi, Thyrsus, Thyrsiculus, Thyrsis pastor. Thyssagete populi Scythiæ. Thiodamas pater hyle.

Th' ante O'.

ANTE O' quoq; aspiramus T' in his Thoas, Thoantius, Thoastes, Thoon, Thous. Græce autem θοός, est uelox. Thootes nomen præconis apud Homerum. Thootæ mater polyphemus. Tholus pars templi, et testudo. Thorax, Thomās, Thon proprium. Errant qui in eo quod est

Torus aspirant T'. Est enim uox latina, & à torquendo dicta. nam Torus erat ex tortis herbis.

Th' ante V'.

PAVCA Etiam quædam nomina habent T' aspiratum ante V' quæ sunt Thucydides historicus. Thules Aegypti Rex. Thuria oppidum quondam Calabriae, unde Thurius, & Thurinus. In quodam veteri epitaphio inueni nomen, Turia pro nomine mulieris scriptum sine aspirationis nota. De ture, & Tuscia post dicetur.

Th' ante A'.

IN MEDIIS autem & ultimis dictionum syllabis utimur T' aspirato in ijs, quæ sunt. Ithaca Vlyssis patria, unde Ithacus, et Ithacensis. Ithacus quoque nomen proprium. Declarat hoc etiam lapis quod hodie quoque Capuæ exstat, in quo uerba hæc leguntur. INFERRI HOC NON LICET NISI QUORVM NOMINA SCRIPTA SVNT ET QVIB. CAVERO M. POMPEIO ITHACO POMPEIAE VRBANAÆ ITHACI LIBERTAE. Carthago aspirationem non exigit, præterquam si usum quorundam probaueris. Fuit tamen Cartha urbs haud procul Tyro, unde fortasse & Carthago habet th' aspiratum sicut habet Cartha urbs. Ereuthalion, quem Nestor uicit singulari certamine. Athamas, Athamantius. Epithalamium carmen nuptiale. Bethania quæ fuit in Iudæa. Athanatos immortalis. Biothanas uolenter mortuus. Bathani populi Galliae Rheno cincti. Amythaon, unde Amythaonius. Spintharus nomen poetæ. Pythacusa insula, Pythagoras, Pythagoricus. Agatharchidas. Cithara. Citharæus. Citharisthus. Titaresius aspiratione caret. Est autem Thessalia fluvius, qui Peneon intrat, & ut poeta inquit,

Nec aquis confunditur illis,

Sed olei instar innatans excurrit, quem etiam ferunt à styge manare. Cantharus uas, & Cantharus qui fuit Comicus Atheniensis. Cantharides species scarabæi, siue uermiculi. Lethargus. Lithargyrium argenti spuma dicitur. Scythia. Agatha. Cymætha nomen capræ. Egestha, quæ Acstem genuit ex Crimniso fluvio. Iugurtha punicum nomen. Spatha ensis. Cerintha herba. Menta græce habet aspirationem, quam latine non retinuit, quod diminutivum ostendit. Oetha mons thessaliae clarus rogo Herculis, Et quæ Iudæa sunt nomina, Martha, Golgotha, Nathan, Ioathan. Matthan.

Th' ante E'.

EXIGUNT etiam T' aspiratum ante E', Alibæa. quæ habet

F ii

DE ASPIRATIONE

diphthongon æ', Leucothea Cadmī filia. Nabathe regio ad orientem sita. Amalthea nymphea Cretensis, quæ Iouem caprino lacte nutrita dicta est. Pasithea, Pithea, Pitheus. Critheis mater Homeri. Pantheon, idest templum omnium deorum. Pentheus, Pytheas nomen Rhetoris, habet u', Entheus, Enthea, Entheum, idest diuinus, & furore afflatus. quo uerbo frequenter usum inuenies Statium in libris sylvarum. Etthea Cibeles à monte Ettheo, unde Martialis. Quem sectas matris hululat Ettheæ gillus.

Anthedon oppidum Bæotiæ. Cæropithecus animal. Cathedra, Letheus Cretæ fluius apud quem harmonia Veneris filia Cadmum dicitur fuisse oblita. Apothegma, Anathema, Anathematiō, idest deuotio. Chrysothemus Agamemnonis filia. Anthemus urbs. Ethemon uiri proprium. Athenæ, Athenæus, Atheniensis, Panathenæa siue panathenæa, ludi qui Athenis celebrabantur in honorem palladis Atheniense. Athenagoras, Parthenius Archadiæ mons, & Paphlagoniæ fluius. Parthenias, Parthenopæus, Parthenope, Prothenor, Althænos nomen, fluius habet æ' diphthongum. Timosthenes. Plisthenes, fuit autem hic uerus Agamemnonis & Menelai pater, quo mortuo cum paruuli infantes ab Atreo qui illius frater erat summo cum studio educati essent, ætas posterior arbitrata est, non Plisthenis, sed atrei filios eos fuisse. Ouidius hoc sentiens inquit.

• Illam Plisthenio gaudia ferre uiro.

Fuit & Plisthenes ut impudicus à poëtis infamatus, quemadmodum Nereus ut imbellis. Eratosthenes, Borysthenes flumen à quo Borysthenidæ gens Scythiæ, sunt qui uelint aspirationem non habere. Barabosthenes mons Peloponnesi. Cythera Veneris insula, & urbs Cypri. Cythera, & Cytheriacus, Citheron mons Bæotiæ. Pantherus nomen proprium. Panthera animal. Statera à nonnullis græcis esse dictio creditur & aspirationem exigere. Eleutherius, Mathesis, unde mathematicis Epenthesis. Synthesis, Hypothesis, Parenthesis, Metathesis, Antithesis, & quæ cum eo quod est Thesis compositionem inueniunt. Demosthenes, Alasthenes, Antisthenes, Calisthenes. Clisthenes, Epitheon, Athesis Galliæ Cisalpinæ fluius qui hodie quoque nomen seruat, Græci huic nomini aspirant, Vetusissimos Latinos puto non aspirasse, quippe qui solis uocalibus aspirabant. Penhesilea Regina Amæzonum. Antitheton, Scyntheton, Logotheta magistratus Regni Neapolitani, & Imperatorum Byzantinorum. Prometheus, Menetheus, hoc nomen cum habet oe diphthongon in penultima caret aspiratione, & est græce quatuor syllabarum. Eurystheus, Mnesteus Pe-

rei filius, & Menesteus Pelei nepos ex Polydora filia, quam Sperchion fluuium amasse, & compressisse ferunt. Cytheus uiri proprii. Matthæus, & Orthæus habent post O' diphthongum æ. Antitheus. Pytheus habet u' & Pythermus. Epimetheus Iapeti filius, Epitherses, Aether, Alethes, Scythes, Cacoëthes uitiū. Polyāthes, Euanthes, Cleanthes, Ariapithes nomina propria. Lethe fluuius infernus. Vnde Lethæus, Ante Alcyonis gigantis filia. Lapithæ populi, unde Lapiheus. Seuthes Thracæ Rex, et Ianihe nymphea T' aspiratum exigunt.

Th' ante I'.

QVÆ AVTEM exigunt T' aspiratum ante I' sunt Aethiopa, Aethiops, Aethiopicus, Anthia nomen urbis, in argolide. Ethica Ethicorum plurari numero, Alethia, Parthia, unde Parthicus. Scythia, unde Scythicus. Pythia, unde Pythicus, et Pythius, Pythia quæ dabat responsa. Aemathia, Aemathius, Aemathion, Melanthia Deucalionis filia. Matthias, Salathiel Iudæum nomen, Cynthus, Cynthia, Tirynthus, Hercules. Tirynthia urbs. Zacynthius à Zacyntho insula. Corinthius. Melanthius. Struthion auis. Mythicus, Mythia, Mythicum, idest fabulosum. Est enim græce μῦθος fabula. Anthylla habet y' urbs Aegypti, quæ peculiaris dabatur in calciamenta uxori eius, qui in Aegypto regnabat. Erythinos mons paphlagoniæ. Tethippobatae populi Africæ. Damasymphinus proprium hominis. Xanthippus. & Xanthippa. Anthissa quæ ex insula continens facta dicitur. Amethystus lapis pretiosus dictus quod ebrietatē prohibeat. Patigites nomen Persicum aspiratione caret. Crathus flumen aureos reddens capillos à quo flumine ut arbitror Scylla Crathis dicta est. Psithium genus passi. Ariathis proprium uiri. Absinthium herba. Eustathius uiri proprium. Parnes nomen cuiusdam montis græciæ, emittit genitium Parnethis cum O'.

Th' ante y'.

ANTE Y' habent etiā T' aspiratum Ilihya Lucina. Orithya. Talthybius qui fuit præco Agamænonis. Bathycleus, qui fuit Chalconis filius. Catabathynos Aegypti latitudo deserti, ac decliuus. Euthymedon uiri proprium, et Euthymedes. Euthymedus, Euthyedes, Bathyllus, Ichthyophagus, Methymna, Methymnæus. Enthymema syllogismus Rhetoricus. Dithyrambus quæ græci ferunt Arionem primum & fecisse, & docuisse. Ithyreus unde Ithyreos arcus dixit

DE ASPIRATIONE

Virgilius. Acanthis auicula quæ latine est carduelis. Bethys Hispanie fluvius, unde regio Bethycæ. Athyr proprium hominis. Agathyrsi gens Scythiæ, de quibus Virgilius.

- » Dryopesq; fremunt pictiq; Agathyrsi.
 - » Pomponij melæ de Agathyrsis uerba sunt hæc. Ora artusq;
 - » pingunt, ut quisque maioribus præstat, ita magis uel minus. Cæ-
 - » terum hisdem omnes notis, & sic ut ablui nequeant. Quo
- magis admiror Virgilij interpretem Sergium dixisse intellegendum esse picti, non stigmata habentes, sed pulchri hoc est coma placentes. Tethys Tethyos Oceani coniux. Nam Thetis mater Achillis habet aspirationem in priori T' neq; scribitur per u'. Vxor uero Oceani in priori T' non recipit aspirationem, sed in posteriori tantum & habet u'.

Th' ante O'.

HIS SVBIVNGAM Voces illas, in quibus ante O' aspiramus T'. Sunt autem Leucothoë, Alcaithoë, Cymothoë, Amphithoë, Alcaithous Thraciæ oppidum, Alcaithous Esij filius, cui ob uirtutem Anchises Hippodamiam filiã, quæ inter alias forma præstabat uxorem dedisse dicitur. Prothous, Prothoon. Arethous, Phaëthon, unde Phaëthontius. Hippothous, Panthous, unde Pãthoides, Pirithous, Methodus doctrina uia, & ratio. Bartholomæus hebraicum nomen. Catorthoma rectum officium, & facinus, Ithome oppidum. Catholicus uniuersalis. Tithonus, unde Tithonius. Orthographia. Orthoe pia sine diphthongo recta, & suavis uocum expressio, Orthogonius angulus rectus. Arganthonius. Lithotomæ lapidinae ab eo, quod est aldos idest lapis. Lithostraton. Methone oppidum. Citorus paphlagoniæ mons buxo abundans, de quo apud Catullum, caret aspiratione. Diphthongus. Python oppidum. Phocidis. Bethorium proprium loca. Anthores uiri, python serpens. Aethon unus equorum Hectoris, Crethon Orsilocho frater, eodem partu editus. Amithon philoctetæ patria, habet penultimam productam. Sithonia pars macedoniæ ad Athon montem. Athochari Scythiæ populi. Oriithos urbs macedoniæ, Marathon & mons, & portus, & locus Atticæ, unde marathonijs. Pathos qui latine affectus dicitur, à recentioribus etiam passio. Phlegethon, unde phlegethontæus. Mythos fabula. Athos mons. Clothoparcæ, significat græce clotho uerbum id, quod neo, torqueo, & circumuoluo. Otho, Othonis, Sethon nomen proprium Rex idem, & Vulcani sacerdos. Melantho nomen proprium. Carithos una ex Cycladibus insulis, Agathocles & alia quæ sunt ab Agathos. Co-

thon proprium, unde patronymicum cothonides, est & Cothon poculi genus, græci arbores quasdam uocant Cothonisteria. Menestho, & Pitho nomina puellarum, & item filiarum Oceani, Antho filia Amulij Regis Albanorum. Gnatho nomen parasiti. Sed ut sæpe dictum est, uetus consuetudo multis è uocibus aspirationem detraxit.

Th' ante V'.

ULTIMVS Locus est illarum dictionum quæ habent T' aspiratum ante V' hæc sunt. Arethusa fons. Phaetusa solis filia ex Neæra suscepta. Cothurnus, Cothurnatus. Nothus qui alio nomine dicitur Spurius. Nam pro uento caret aspiratione. Chrysolithus. Corinthus, unde corinthius. Olynthus oppidum, unde Olynthius. Marathus. Hyacinthus. unde Hyacinthinus. Erymanthus mons, unde Erimanthius, & Erimantheus. Carpathus insula, unde Carpathius. Melanthus, Vithus. Zetus Amphionis frater. Nā pro filio Boreæ caret aspiratione. Cynthus unde cynthius. Tirynthus. Bereanthus, unde Bereanthius, sunt tamen qui uelint habere aspirationem pro monte deli pro monte uero Phrygiæ minime. Cyathus parthus, Xanthus equus Hectoris. Xanthus Lyciæ fluius de cuius nomine, & urbs quondam dicta Panthus. Aegisthus. Xuthus propria nomina, & Cloanthus. Labyrinthus a quo labyrinthæus. Fuisse ante dicitur Labyrinthus cōmune opus duodecim Aegypti Regum, quæ Dædalus postea imitatus est. In hoc nomine sequitur u' post B' non O'. Amathus urbs Cypri, unde Venus Amathusia. græce hoc nomē Amathus habet diphthongum ou, unde Virgilius longam protulit ultimam syllabam.

» Est Amathus, est celsa mihi paphos, atq; cithæra.

Nam si græce fuisset Amathos, in us' correptum uteretur. Ratio igitur diphthongi producit eam syllabam. Qui aspirant Cetegus secantur ab usum Ciceroniani temporis. Calathus a quo, & Calathiscus, ut apud Catullum.

» Vellera uirgati custodibant Calathisti.

Rhadamanthus. Calamentus herba, quam latine Nepetam dici puto. Tementus genus stirpis. Terebinthus arbor. Cerinthus nomen proprium hominis, & oppidi. Nycithus proprium hominis. Bumastus genus unæ. Lapathum herba, & Anethum. Acanthus oppidum Thraciæ, & nomen spinæ, atque herbæ, de qua apud Virgilium.

» Et molli circumuest ansas amplexus acantho.

Atq; ut aliquantulum uager repetam historiam nō iniucundā, Tradunt uirginem quandam Corinthi decessisse, nutricem uero eius po-

DE ASPIRATIONE

cula quibus illa delectata admodum fuerat, collegisse in calathio de-
lataq; ad tumultum illic collocasse, & ut diutius sub dio permaneret
regula etiam texisse. Eum calathum forte super acanthi radicem fuisse
se collocatum, radicem uero pressam calathi pondere folia caulicu-
losq; profudisse, eosq; secundum calathi latera crescentes, ab angulis
regulae pressos arcumflexisse sese, ac delectabilem speciem uisentibus
præbuisse. Tum Callimachum architectum nobilissimum delectatū
genere, & formæ nouitate ad id exemplar columnas fecisse, quas po-
steriores Corinthias appellarint. Quamobrem arbitror Virgilium
huius historiae memorem dixisse Alamedontem illum suum ansas
poculorum flexibili acantho fuisse complexum, græce acanthias est ci-
cadæ epitheton, unde propertius. Lænam illam acanthidem nomina-
uit, a sermonis tedio, & loquacitate, & aurium offensione. Sed ad
nostra redeamus. Tus ut multi uolunt latina uox est a tundendo
dicta, quod si est, aspiratione carebit, maior tamen & probabilior est
illorum opinio, qui a græco dicunt, quod est θυω idest sacrifi-
co, unde thysia sacrificium, eius arbor est libanotus sine aspiratione.
In his uocibus Tuscia & tuscus quidam nunc aspirant primæ lite-
ræ, quod a thure, idest sacrificio, ritu tuscia dicta sit, non aspirasse au-
tem ueteres, & codices uetusti & monumentorum inscriptiones indi-
cant, quod ego sequendum arbitror, Cum tusciam non a ture, licet
ea gens dedita religioni fuerit, sed a Tusco Rege dictam magis cense-
am, quod & ueteres probant grammatici. Similiter etiam Tusculū
nomen oppidi, & Tusculanus aspirationem non exigunt apud nos
secundum ueterem consuetudinem, et regulam, q̄q̄ sunt qui nunc aspi-
rent quos sequendos esse non censeo. Luthum, unde luthus est color
purpureus, secundū græcam deductionem aspirationem exigit, quod
si latinum putaueris ea carebit. scias tamen a prisca illis etiam e græ-
cis dictionibus fuisse aspirationem eiectam, ut sæpius dixi.

Th' ante L' uel M' uel N' uel R' uel S'.

QV I D Quod Θ' in multis dictionibus inuenitur positum ante I'
ut in his Athleta. Athleticus. Mesthles nomen proprium. Pentathlum
genus exercitationis, quod alij quinquertium, alij quinquatrium di-
xere. Trulla ferramentum Cementariū, quo utuntur ad parietes cal-
ce illiniendos, q̄ thrullisare appellat Vitruuius. est autem græcum
uerbum θρῦλλίζω cui tamen non omnes græci aspirant. Trulla uas
aspiratione caret, fitq; a trua per diminutionē. ANTE M' in his.
Isthmos mons inter duo positus maria. Isthmicus. Isthmoneus. Isth-
mica ludi a Theſeo in honorem Neptuni instituti. Rhythmus Rhyth-

micus. Arithmetica, Arithmeticus. Tmolus Lydiæ mons aspiratione caret, cui ad primam syllabam poetæ aliquando adiungunt literam I' ut Ovidius.

Deferuere sui nymphæ uineta Timoli,

Habet etiam T' aspiratum ante M' Eurythmia, qui est motus corporis aptus, et decens. Itemq; porthmeus in qua uoce semiuocalis R' præcedit O', quam semiuocalem multi abijciunt leniendæ uocis gratia. Est autem porthmeus qui aliquem mercede ad alterum litus nauicula trāsuehit. Nam porthmos est mare angustum, idest fretum quod inter duas teras immissum illas dirimit, ut hellepontus, unde Iuuenalis eum quem Maro latine portitorem uocauit, ut

Potitor ille Charon. Ipse porthmea græce appellauit.

Tetrumq; nouitius horret porthmea,

Est etiam τὸ πορθμῶ τραγῖο, ANTE N' Ethnicus, Sunt autem Ethnici gentiles quos Paulus insectatur dicti, ab Ethnos idest gens. ANTE R' thryos nomen oppidi habet u', est item flumini Elidis. Thriaëssa habet oc diphthongū. Erythreæ Boeotiæ locus. Erithrea urbs, Erythræus. Erythræbolus urbs in quam omnes mulieres coniectas concremauit pheron Rex, qui accepto oraculo lauandi oculos urina mulieris uirum suum tantum expertæ, cum uxorem plurimasq; fuisset expertus nihilo magis cernebat, quibus ob hanc causam concrematis unius deinceps expertus urinam cernendi sibi uim restitutam sensit, eamq; in uxorem duxit. Theuthramides proprium uiri. Aethra mater Thesei & Helenæ ministra, uxor Atlantis, & pro eo quod ait uirgilius.

Nec lucidus æthra siderea polus.

Atreus, et Atrides aspiratione carent, q̄ habet Mithridates Othryoneus qui Cassandram cum sibi etiam indotatam peteret, eaq; spe egregram in bello operam nauaret, ab Idomeneo occisus dicitur. Et anthropophagi inde dicti, quod humanis carnibus uescerentur, Erythron mare rubrum, et Othryades hic cum inter Spartiatis, et Arguios conuenisset, ut triceni utrinq; delecti de agro quodam inter se decernerent, et utri superiores existissent eorum regio foret, unus hic è Spartiatis supersuit, spoliatisq; arguorum cadaueribus, eorum arma ad suorum castra contulit, seq; in suo ordine tenuit. Cum hi duo, qui ex arguiis reliqui erant, agros abiissent, castris suorum relictis, aiunt tamen Othryadem cū puderet Spartā reuertere ob socios interfectos, illic apud Thyreas (id enim loco nomen erat) mortem sibi cōsciuisse, de quo Ouidius in libris fastorum.

DE ASPIRATIONE

77 Nec foret Otryades coniectis mersus in armis.

78 Heu quantum patriæ sanguinis ille dedit.

Thracia Thrax, Thraeus. Triumphus quem græci θρίαμπος, & triumpho uerbum quamuis triumphus, & triumphator in antiquis epitaphiis sine aspiratione legantur. & Cicero affirmet maiores non aspirasse, quod prisca consonantibus non aspirarent. placet tamen Prisciano aspirationem fuisse detractam literæ T' & additam literæ P'. Nam qui græce est θρίαμπος latine factus est triumphus. Thraso, Thrasonicus, Thrasimenus lacus. Thrasyllus qui fuit astrologus suo tempore nobilis, huius à Iuuenale fit mentio. aut enim.

79 Numeris reuocata Thrasilli,

Thraseas, Thrasymbulus, Thrasymedes Nestoris filius. Multa etiam alia componuntur cum eo, quod est Thrasos. Exstat etiam monumentum in quo nomen Trasidius est sine aspiratione scriptum, D. M. TRASIDIO AMARANTHO VLP. A. M. FILIA FELICISS. CONIUGI SANCTISS. Trasia nomen oppidi caret etiam aspiratione. Trepus nomen proprium quod inueni in uetere sepulchro, & da threpio, pone ad threpiu, apud Iuuenalem. Thronus solium. Thranum nomen oppidi, Barathru, Antrax. Inueni tamen in ueteri epitaphio nomen proprium antrax quod fiat ab antro, aut quod sit detracta aspiratio prisorum more aspirationem non habere, sed prius nomen à medicis nostris receptum est, habetq; aspirationem. significat autem tuberculum, quod sepe fit in locis corporis magis periculosus id nomen græce carbonem significat, unde & medici Anthraces carbunculos appellant, Anabathra, sunt autem Anabathra gradus ad sedendum dispositi, id est subsellia, è quibus spectatur in ludis. Quem nos articulare morbum, Græci uero ἀρθριὸν νόσον uocant, ἀρθρον enim articulum dicunt. Teuthras nomen proprium. Ante S' ponitur O' in hoc nomine Bethsaida quod est Iudæum. In quibusdam O' habet ante se C' aspiratum ut in his Erychtho, Erychthonius, Erychtheus, Erychthides, damas Ichthone, Erychthone. Ichthyocola piscis. In quibusdā O' habet S' sibi præpositum ut in his Sihenelus, qui fuit Capanei filius. Stenelaidas. Stenobœa Proeti uxor. In quibusdam etiam habet P' aspiratum ut in his, Phthia pars Thessaliæ, Phthius. unde Horatius ait, Phthius Achilles, Phthongus uox, & sonus, & ab eo di-phthongus aspiratione de litera P' dempta, similiter phthirias morbus à pediculis dictus, et Pthisis quæ græce scribitur per ε. Nā græce φθίσις

ce ποδῖς est pediculus, & ποδῖς corrupto, at Pitys quando scribitur per ypsilon caret aspiratione, & fit à uerbo quod significat spuō, πρῶν græce habent duo priora Ph' ante Th', uerum à nostris dempta est aspiratio literæ P'. Similiter E' nomine Neptholim, quod scribitur per T' aspiratum, est Iudæi nomen. Desinunt Rhuth, & Seth in T' aspiratum.

De R'. *EX LITERIS* semiuocalibus sola R' apud græcos aspirationem recipit quæ propter rationes, quas dixi propriam apud illos figuram non habet, ut O' & X' sed dasea notatur. In dictione autem latina nunquam utimur R' aspirato, sed in græcis solum dictionibus, & in barbaris quibusdam ubi græcos imitari placuerit, ut in nomine Rhoboam quod hebræum est. Huic literæ græci familiarissime aspirant etiam, ubi geminatur, ut Tyrrhenus. Maiores tamen nostri, quoniā supernacua uisa esset eius literæ aspiratio (Quippe qui initio, ut Cicero tradit, ea solum in uocalibus uterentur,) illam de græcis dictionibus aut detraxerunt, aut retinuerunt in paucis. Roma enim græca uox est, & robur, ualentiamq; significat, cui licet græci aspirent, latini tamen in hoc eos imitati non sunt. Raphanus quoq; græca uox est, radiculamq; significat, habetq; R' aspiratum apud illos. Similiter Regium urbis nomen, unde Reginus. quis unquam e' nostris aspirauit his uocibus, hodie tamen in plerisque græcis, ac barbaris græcum scribendi more sequimur. Aspiramus quoq; R' ante uocales tam in primis quàm in medijs, & ultimis syllabis, ut Rhadamanthus iudex inferorum, Rhamnusius à loco, unde & Rhamnusia fortuna. rheia Saturni uxor. Rhenus fluuius qui Gallos à Germanis diuidit, siue græcum nomen id sit, siue barbarum. Et Rhæda, quæ habet diphthongum æ'. Rhenus frater Romuli, quamquam huic nomini pauci nunc aspirant. Et Rheminius proprium hominis, & Rhesus, & Rhetheius à loco. Fuit enim Rhetum oppidum agri Troiani. Rhetor, Rhetorica, Rhoetus proprium Centauri, et Rhœbus equi. de quo apud Virgilium. habent hæc duo nomina diphthongum œ. ῥῆν græce significat id, quod apud nos fluo. ab hoc uerbo Reuma, id est capitis fluxus, ducitur. Cui uocæ licet ea nuper recepta fuerit à medicis nostris, nemo tamen est qui aspiet. Rhinoceros animal ῥῖς græce nasus dicitur, unde id animal nomē duxit. Rhindacus proprium hominis. Rhythmus habet hæc uox ῥ'. Rhodus insula, Rhodius, Rhodope thraciæ mons, unde Rhodopeius. Rhodanus Gallie fluuius. Rhombus piscis. Throfolani populi, Pyrrhus, Pyrrha Dea

DE ASPIRATIONE

lionis uxor, a quibus humanum genus post diluuium illam id-
ctu lapidum instauratum Poetae fingunt. Rhabbi, Rhacca, Rhama,
Iudeae dictiones habent apud graecos. *ῥαββί*. Apud quos etiam sunt
qui hoc seruent post geminum R' daseam habent, Dyrrhachium
urbs quae prius dicta est Epidamnus, & Cherronesus. Ac de aspira-
tione aspirandisq; dictionibus satis dictum sit.

HABES Marine de aspiratione librum quem tibi cum compatre
nostro communem esse cupio, at tamen si alio in tempore, tuae liben-
tius paruissimam uoluntati, tibi tamen haec multis etiam grammaticae
studiosis profutura petenti, negare qui nam aut potui, aut debui? Cui
& magni uiri in scriptitandis his studiosissime uersati fuerint, &
grammatica ipsa non solum sit necessaria pueris, sed senes quoque de-
lectet, ac longe plura praestet, quam primo fuerit aspectu pollicita.
Admirari autem nemo debet si praecipendis ijs, quae ad hanc litera-
turae partem pertinent, librum & eum quidem grandem impleue-
rim. Cum & Messala disertissimus orator de litera S' scribens, li-
brum integrum occupauerit. Et tamen multa tradendis his ommissa
esse satis scio, non tam ne gligentia, quam rerum occupatione plurima-
rum. Quamobrem uos ipsos ceterosque omnes, qui haec legerint iterum,
atque iterum rogo, ea ut addere cura sit, etsi qua minus probabuntur,
illa aut delere, aut mutare, In quo uterque uestrum utetur iudicio, &
amicorum, & suo, quo liber emendatior prodeat. Nam quanquam
detractores ipse fugio, emendatores non fugio.

FINIS.